

Talentų yra – reikia tik laisvės

KAZYS BRADŪNAS, Baltimore, Md.

Jaunimui rūpi ne vien tik technika

Mano rankose penkios naujos poezijos knygelės, gautos tik ką iš Lietuvos: Dalia Urnevičiūtės „Gegužio lietus“, Juditos Vaičiūnaitės „Pavasario akvarelės“, Vytautas Karalius „Šviesa ir akys“, Martyno Vainilaio „Vyturiai palydi plūgą“ ir Vlodo Šimkaus „Graziųjų sekundė“. Tai debiutiniai jaunųjų poetų rinkiniai. Visi autoriai gimę tarp 1931 ir 1937 metų. Taigi dar jauni žmonės. Visi baigę pokario Lietuvos aukštąsias mokyklas. Išskyrus Urnevičiūtę, kuri yra baigus žemės ūkio akademiją, visi kiti yra humanitarai. Reikia, Lietuvos jaunimui rūpi ne vien tik technika, chemija ar medicina.

Vienoda kalinių uniforma

Penkių naujų poetų išėjimas viešumon pirmosiomis savo knygomis vienu laiku yra džiugus faktas, kalbą už tai, jog Lietuvoje literatūrinio prieauglio nestokojama. Tačiau kartu kyla rūpestis ir baimė. Ar galės šitas literatūrinis jaunimas augti ir šakotis, klausydamas tik savo širdies ir savo individualybės balso? Ar nebūna jis negalintis rasti savęs, kaip ir kiti, nurodant kur, apie ką, kaip ir kiek, be teisės sugestijų nekalbėti?

Baimė pagrįsta duoda ir pačios pirmosios jų knygos. Jau net pats bibliografinis knygelės aspektas. Visų jų formatai vienodi – mažas, kišeninis. Visos plonytės – tarp 44 ir 56 puslapių. Visoms leidimas spausdinti gautas tą pačią dieną – 1960. IX. 29. Visų redaktorė J. Degutytė. Visų techninės redaktoriaus K. Dagys. Net ir aplanko dailininkė visoms knygelėms ta pati Z. Vasilenkaitė. Lygiai kiekvienos pradžioje matome dar ir autorių fotografijas su autografais. O visa tai jau atsiduoda biurokratinių – socialistinių rikiavimų, statistika, penkmečio planų: masiškai pasirašomas leidimas, masiškai primetamas tas pats dailininkas, tas pats formatai ir visa kita. Teirautis pačio autoriaus pageidavimų bei nuomėnų? Vargu ar šios sąvokos egzistuoja tarybiniam žodyne. Knygos autoriui, išgirdus Valtininkės Leidyklos sprendimą, belieka tik sumušti kulnėmis ir pasakyti acii.

Chruščevas dar neapdainuojamas

Tai gal jaunųjų poetų pats kūrybinis žodis yra laisvas, be jokių valdiškų įtaigų ar įpareigojimų? Deja – taip gerai nėra. Visapusiškai aptarti kiekvieną jų penkių knygelę atskirai būtų per ilgą kalbą. Todėl pasitenkinsim tik visoms joms bendro pobūdžio išskilimu ir dar viena kita mintimi jų pasirodymo proga.

Dar neseni laikai, kad Lietuvoje buvo neįmanoma išleisti poezijos knygos, jeje atskirais eilėrašciais ar net ištisais skyriais nepagarbinus Stalino. Dabar to nėra. Ir Chruščevas kol kas dar neapdainuojamas. Bet yra visa eilė temų, kurios, matyt, yra neišvengiamos, norint nešioti poeto vardą ir naudotis jam teikiama privilegijomis. Vietoj Stalino kulto dabar okupanto kontroliuojamoje lietuvių

poezijoje pirmoji eilė visur iškišamas komunistų partijos garbinimas. Po jo seka ir kitos daugiau ar mažiau privalomos temos: pasaulio tautų draugystė (žinoma, tik po komunizmo vėliava), kolonializmas (žinoma, tik vakarietiškas), rasių brolybė, Kazachstanas, plėšiniai, hidroelektrinės stotys, satelitai, raketos, „sūnų palaidūnų“ barimas bei jų kvietimas grįžti tėvynėn ir t. t.

Tik po to visko, jeigu dar popieriaus ir įkvėpimo nestokojama, leidžiama parašyti ir apie tai ir taip, ką natūralus, laisvas žmogus ir įpratęs vadinti tikrosios poezijos vardu.

Gimnazisto laiškas

Tokios ribotos galimybės ir varžtai nevieną talentą žudytė žudo. Tai akivaizdu ir čia minimose knygelėse. Nevieną jauną žmogų, turintį dar sąžinės ir lietuviškojo tiesumo, šitai tiesiog nuo literatūros atbaido, prasielkiant galbūt net su tikruoju savo pašaukimu.

Neseniai atsitiktinai teko matyti vieno jauno, keliolikos metų gimnazisto laišką iš Lietuvos, kuriame jis rašo: „Aš po truputį mokausi, po truputį svajoju, po truputį piešiu ir po truputį rašau eilėraščius. Vis ko po truputį. Tačiau aš ruošiuosi tapti dailininku ir kai tik pasitaiko gera proga, piešiu. Eilėraščius rašau šiaip sau, ne spaudai, nes tikriausiai jie būtų išbrokuoti, o uždariauti tokiu būdu man būtų per žema“.

Dvi medalo pusės

Tai buvo viena tenyktės poezijos medalo pusė – privalomoji, komunistinė. Bet yra ir antroji pusė – egotistinė, patriotinė. Ir dažnai išsėnanciojimo tiesiog įsuste jauti rasišiojo pastangas egotistinių ir patriotinių motyvų kiek galima plėsti, įvairinti ir kūrybiškai apipavidalinti technologinių ir partologinių temų siaurinio saskaiton.

O šitai yra ne vien tik literatūroje, bet aplamai ir visame tenyktėsiame lietuvių tautos kultūriniam gyvenime – mene, muzikoje, moksle. Ir tai nėra specialiai organizuota ir kieno nors iš aukščiau nustatoma kryptis. Greičiau tai yra tik skriaudžiamos ir niokojamos tautos savisaugos instinkto brėžiamas rezistencinis kelias. Ir okupantų šitai siutina, kai kalbininkas nebeužčiuopiamas, nes jis yra pati tautos dvasia.

Ar ilgai bus tai pakenčiama?

Nuolat vietinė komunistinė spauda ir vietiniai partijos pareigūnai kultūrininkus dėl tokių nepakankamo politinio su-

brandimo bara. Bet ir su bari-nu apsiirantama. Nesiginčijama, atkišama kartais kaulas ir lojančiam, o šiaip jau daroma savo.

Tad ir nenuostabu, kad aidi operos „Pilėnai“, „Konradas Valenrodas“, „Zalgiris“, kad Filharmonijoje skamba simfonijos lietuviškų liaudies dainų melodijomis, kad teatre vaidinama Herkaus Manto tragedija, kad skulptorių sukuriamas paminklas 1863 metų sukilėjams – grupinė kompozicija (bajoras, valstietis ir samdins), kalbanti ne apie luomų neapykantą, bet kaip tik apie jų vienybę bendroje kovoje prieš maskolius. Klausimas tik yra, ar ilgai šitai bus pakenčiama Maskvoje?

Pirštu į lietuvius

Neseniai Chruščevas, susišaukęs į Kremliu pavergtųjų tautų komunistinių partijų viršūnes, lietuviams jau prikišo „baisų nusikaltimą“ – feodalinį rūmų ir pilii remontavimą. Čia tikriausiai turėta galvoj paskutiniaisiais metais restauruojama Trakų pilis.

Ką lietuviui su savo protėvių statytomis pilimis turėtų padaryti, Kremlius jau nurodė gyvu pavyzdžiu. Garsioji Krėvos pilis, likusi tarybinės Gudijos ribose, paskutiniu metu yra visiškai nugriauta ir sulyginta su žeme. Laukinė ir vandališka maskolius neapykanta toms mūsų pilims, matyt, dar neišnyko per kartų kartas. Juk tik lietuvių pilys kadaise šimtmečiais buvo užtvankintos Maskvai kelius į Vakarų.

Tad po šito pilinio preliudo visai nesistebėtume, kad vieną dieną, susišaukęs į „rekolikciją“ visus oficialiuosius pavergtųjų tautų literatūrinius politikus, Chruščevas vėl durty pirštu į lietuvius, šaukdamas: „Jūs ten per daug rašote apie tą savo tėvynę. Nemuną ir Vilnių. Bus gana!“

Temos ir forma

Ir iš tikrųjų tos tiesioginiai ar netiesioginiai patriotinės temas yra gana ryškios ir čia minimų knygelių puslapiuose. Jas parašiusieji visi yra, kaip sakėme, jauni žmonės, tad be kita ko greta dar pinasi ir meliš motyvai, ir gyvenimo šviesių akimirų džiaugsmas, ir gimtojo kaimo idilija, viltys, svajonės ir ašaros. Gi didesnė ar mažesnė tokių eilėraščių vertė glūdi jau formaliniame jų apipavidalinime.

O mat su tuo eilėraščių formaliniu apipavidalinimu visi ten rašantieji ir trepsi tikrame akligatvyje. Atitverti nuo laisvojo pasaulio literatūrinės raidos,

Martynas Vainilaitis

GERVĖS

— Kur jūs lekiat, gervės ilgakaklės,
Nuvingiate grandinėle pilką?
Audžia, audžia rudensio staklės
Širmą šilką.

Pasitiks jus audros vandenynų,
Dykumos be galo ir be krašto...
Ar pakelsit, vienas Dievas žino,
Tokią našlą.

— Mes sugrįšim į gimtinę žalią,
Nugalėję ir audras, ir vėjus...
Ir tada paklausim, kokį kelią
Tu praėjęs.

(Iš rinkinio „Vyturiai palydi plūgą“)

Dalia Urnevičiūtė

★ ★
Ties bedugne gražiausios žydė gėlės,
Aš jas skinu, bet džiaugsmas toks trapus.
Ir štai kančia lyg vanago šešėlis
Šturksčiai suglamžė baltus jų lapus.

Per visą naktį gėriau kančią juodą,
Per visą dieną ją viena nešau,
Žinau, kančia mylėti teisę duoda —
Perku tą teisę ašaros lašu!

Ties bedugne žydės ne vien tik gėlės.
Širdis žydėti gali dar gražiau,
Aš juodą kančią — vanago šešėlį —
I baltą saulės diską sudaužiau!

(Iš knygos „Gegužio lietus“)

Judita Vaičiūnaitė

★ ★
Prieš mirdamą Barbora Radvilaitė
prašė ją palaidoti Vilniuje.
(Iš kronikų)

... Ir užkapojo tartum baltą varną
Karališkojo puoto — varnai juodi.
Karinos perlai ašaromis varva...
Tu Vilniaus bokštų spindesio gedi...
Jie liko su tavim, Barbora Radvilaitė,
Ir saulėti stogai, ir skersgatviai įskirdę...
Čia aikštės tavo žingsnių aidės išlaikė,
Ir išliejau tu į pačią miesto širdį.
Tiek daug karališkų vardų kaip kreidą
Nutyrynė laikas... Tu neužmiršta.
Kaip svaję — tavąjį madonos veidą
Išlaikė Vilniaus dūlantį plyta.
Buvai viduramžių tyloje — širdies plakimas.
Buvai viduramžių tamsioje — žaltvykščių grožis.
Senujų metraščių rašmuo spindėti ima,
Kai tavo meilės puslapi atvoožiam.

(Iš rinkinio „Pavasario akvarelės“)

Vytautas Karalius

DUONA IR RYZIAI

Ant mano stalo duona —
Ant tavo stalo ryžiai.
Aš mėlynom akim žiūriu į duoną,
Tu į ryžius žiūri akis primerkęs.
Sotumą duonos aš jaučiu,
O tu jauči sotumą ryžių.
Juoda kaip žemės duona,
Balti kaip duona ryžiai.
Aš — čia, tu Azijoje toli,
Bet mes arti
Kaip dantys ir kaip duona.

(Iš knygos „Šviesa ir akys“)

jaunieji autoriai tiesiogiai tebėra veikiami tik visur besibranjantis rusų literatūros ir vyresniųjų saviškių. Šitokioj padėtyje vis dar eilėrašcio išorė tebėra ten ta pati, kokia buvo Salomėjos Nėries ir Binkio laikais.

Balsas prieš rikinetę

Paskutiniu laiku tačiau jaučiamas vieno kito pasinėsimas klasikinio ketureilio hegemoniją laužyti. Betgi vėl, kai eilėrašcio išorinės formos revoliucijai neatliepia tokiu pat naujumu eilėrašcio mintis, išsina nei šis, nei tas.

Ir iš šių penkių čia minimų vardų tik vienas V. Karalius atkakliai griebiasi laisvojo eilėvimo. Poetas aukštojoje mokyloje studijavęs anglų kalbą, tai matyt, turėjo galimybės pažinti šiandieninės vakarietiškos literatūros gerasias ir blogasias puses ir savo poezijoje joms atsiliepti. Kai kurie jo posmai yra tiesiog dekoratyvūs prieš įprastą eilėrašcio trefaretą. O gal ir prieš rikiuojamą mintį?..

Kol žodį dailinai,
Jo šiluma išnyksta.
Kol jam rimuoto draugo ieš-

[kai,
Tu mintį landini per klūtį —
Ir ji pavargusi ateina...]

Šalin žodžius rikiuotus —
Minties gyvatvorę karpyta!
Geriau tu sveikini auglius,

KULTŪRINĖ KRONIKA

● Lietuvos smuikininkas lan-kė JAV. Smuikininkas Vytautas Kušleika, netoli dvidešimties metų grojįs pagarsėjusiame Clevelando Simfonijos orkestre, 1958 metų vasarą su tuo orkestru koncertavo Vakarų Europos kraštuose. Tas orkestras tada aplankė ir Lenkiją, su dideliu pasisekimu koncertavo Varšuvos, Krokuvos, Katovicų teatruose.

Būdamas Varšuvoje, Vytautas Kušleika atsitiktinai susipažino su buvusiu Kauno Valstybinio Teatro operos orkestro smuikininku Eliju Kaganu, tik prieš pusmetį repatrijavusiu iš Lietuvos ir grojančiu Varšuvos Filharmonijos orkestre. Elijas Kaganas, puikiai kalbąs lietuviškai, tad buvo Vytauto Kušleikos „vadovu“ po Varšuvą, ji supažindino su Lenkijos sostinės idomybėmis ir su keliomis — savo tautybės šeimomis, taip pat repatrijavusiomis iš Lietuvos. Netikėtai sutikti žmonės iš Lietuvos, patys kad ir nebūdami lietuvių tautybės, bet puikiai kalbą lietuviškai, smuikininką Vytautą Kušleiką nuosirdžiai globojo.

Prieš porą savaičių Vytautas Kušleika buvo maloniai nustebintas, kai vieną vėlyvą vakarą jam paskambino telefonu tas patsai Elijas Kaganas iš viešbučio ir pasisakė, kad šiuo laiku viešs Clevelande! Du bičiuliai tą naktį praleido pokalbiniuose Vytauto Kušleikos malonios šeimos vaišingoje globoje. Elijas Kaganas papasakojo, kad praėjusių metų gale, keliaudamas su Varšuvos Filharmonijos orkestru koncertuoti į Maskvą, vieną dieną buvo sustojęs Vilniuje. Čia susitiko su buvusiais bendradarbiais, Vilniaus Valstybinės Operos Orkestro muzikantais, dainininkais bei kitais pažįstamais. Svečias iš Lenkijos, savo bičiuliui Vytautui Kušleikai, atvežė iš Lietuvos sostinės ir vertingų lankytuvų: nemažą rinkinį naujai atspausdintų lietuvių kompozitorių — Mikalojaus K. Čiurlionio, Česlovo Sasnausko, Juozo Naujalio, Juozo Gruodžio, Aleksandro Kabanauko, Stasio Šimkaus, Teodoro Brazio, Jurgio Karnavičiaus, Antano Račiūno ir kitų choro, solo dainų bei instrumentinės muzikos kūrinių.

Smuikininkas Elijas Kaganas su Varšuvos Filharmonijos Orkestru koncertavo New Yorke, Bufalo, Clevelande, Chicagoje, Detroite, Toronte, Montrealyje bei kituose Šiaurinės Amerikos didmiesčiuose. Varšuvos Filharmonijos orkestro viešnagė JAV didmiesčiuose buvo kaip ir revizitas Clevelando Simfoninio orkestro, prieš dvejus su puse metų su koncertais lankiusiais Lenkiją.

Smuikininkas Elijas Kaganas būdamas Clevelande, Vytauto Kušleikos lydimas, aplankė Lietuvių Klubą.

(And. Jog.)

● Los Angeles, Calif., Lietuvių Kultūros klubo valdyba parėngė įdomią programą susirinkimui, kuris įvyks kovo 11 d. šeštadienį, Lietuvių Bendruomenės centro svetainėje (4421 Santa Monica Blvd) 6 val. 30 min. v.

Studijinėje susirinkimo dalyje rašytojas Juozas Tūlinis skaitys paskaitą: Lietuvių kalbos kilmė ir santykis su kitomis indoeuropiečių kalbomis. Rašytojas pradžioje šią temą perteikti patrauklioje ir visiems suprantamoje formoje.

Meninė dalis — turininga. Didžiojo lietuvių menininko M. K. Čiurlionio penkiasdešimties metų mirties sukakties paminėjimas. Rašyt. J. Gliuda apžvelgs Čiurlionio nuveiktą kelią, trumpai ir kondensuotai, Aktoriai Andrius ir Ona Mironai perskaitys Čiurlionio laiškus, paversdami tai melodeklamaciniu pasirodymu. Parinktieji didžiojo menininko laiški nušviečia jo kūrybos paslaptis ir nuotakas.

Shirley Gedminas, trečios kartos lietuvių pianistė, atvykusi iš Philadelphiajos, apsigyvenusi Rodondo Beach, kur dėsto aukšt. mokykloje muziką, paskambins Čiurlionio kūrinius, atskleidama kompozitoriaus grožį jo muzikinėje kūryboje.

Solistė Lucija Zaikienė, sopranas, ženklinanti dainininkės profesionalės aukščius, pasirodys su Šuberto dainomis iš garso „Žiemos ciklo“, negirdotomis mūsų kolonijoje. Kad ir labai užimta daugybė kvietimų, solistė mieliai sutiko talkininkauti Kultūros klubui. Jai akompanuoja pianistė Shirley Gedminas.

Bus dar kultūrinių aktualijų apžvalga ir tradicinė bičiuliškai — nuotaikinga kavutė. Visi tuo besidomintieji yra kultūros klubo laukiami svečiai.

(Pr. P.)

● Dail. Telesforo Valiaus apžvalginė grafikos paroda nuo kovo 1 d. vyksta Toronte, Dailių Menų galerijoje. Paroda tęsis iki kovo mėn. 13 d. Parodos proga specialiai išleistame 4 pusl. leidinyje priminama, kad dail. T. Valius yra gimęs 1911 m. Rygoje. Meno studijas išėjęs Meno mokykloje Kaune. 1942—1944 m. dėstė grafiką Vilniaus Meno akademijoje. Tremtyje 1946—1949 m. vadovavo grafikos skyriui Freibur-Praitakomojo Meno mokykloje. Jo parodos yra buvusios Mnt-realyje. Quebec, New Yorke, Paryžiuje. Taipgi dalyvavo parodose Lietuvoje, Austrijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Olandijoje, Naujoje Zelandijoje, Argentinoje, Japonijoje. Jo paveikslai yra laimėję eilę premijų: jo kūrinius yra įsigijusios įvairių kraštų meno galerijos.

● Ernestas Zalkovskis, tremtinys iš Lietuvos, gavęs vokiečių stipendiją, baigė televizijos meistrų mokyklą Karlsruheje; dabar dirba vienoje didžiausių Vokietijos radijo ir televizijos firmų.

● Dr. Alfonsas Grinkus sėkmingai darbuojasi Heidelbergo ligoninėje (Vokietijoje), vidaus ligų skyriuje.

A. a. dail. J. Kaminskas

Alkana žemė

A. A. PROF. JONAS P. ALEKSA

Vietoj gelių ant Sibiro kankinio kapo

PRANYS ALSĖNAS, Kanada

Neseniai gauta smulkesnių žinių apie prof. J. P. Aleksą likimą.

Nebe šiandien ir ne vakar mirė tas mūsų tautos sūnus, buvęs universiteto profesorius ir valstybininkas, bet prieš septynetą metų (1953 m.) žiauriai gyvenimo sąlygose kankinio mirtimi Sibiro ištremime. Kažkur Tomso gubernijoje žymi jo kapą paprastutis, iš dviejų lentelių sukalta, kryželis, su užrašu: "Jonas Aleksa".

Apie prof. J. P. Aleksą likimą tiesiai iš Sibiro gavau žinių tik 1958 m. pabaigoj. (Ligi tol apie jį nieko nežinojo netgi sesuo, gyvenanti Chicagoje). Iš Sibiro viena tremtinė, nepriklausomai Lietuvoj buv. mokytoja, o dabar — miško darbininkė ištremime — šitaip rašė:

"... Matau vaizduotėj praėjį, o ji — tokia žiuri ir baisi. Tuomet, kaip ir šiandien, pas mus buvo švenčiama darbo žmonių šventė. Tada gavau pirmą siuntinį iš nežinomo žmogaus. Mes keturi ir prof. Jonas Aleksa, mirkėm sukuris vandenį, valgėm ir buvom laimingi. Paskiau dar daug kartų nežinomas išgelbėjo mus siuntiniais. Jam gili mūsų padėka mūsų širdyse."

Prof. J. Aleksa, mūsų išlikimas, išgyveno trejus metus. Dalijomės su juo, ką turėjome. Dažnai mūdvi su mama likdavom nevalgiusios, bet kad būtų užkandis jis ir nealkanį vaiką. Tais momentais aš džiaugiuosi ir esu laiminga, kad galėjau pagalbėti dirbti negalinčiam seneliui.

Prof. Jonas Aleksa Sibire mirė 1953 m., turėdamas 74 m. amžiaus. Jis profesoriavo Lietuvos universitete ir buvo Žemės ūkio ministeris.

Kreipiausi dėl paramos į savuosius Lietuvoje. Labai jautiai atsiliepė studentija. Ypač tie studentai, kurie studijavo ir turėjo kokias nors tarnybas. Gavę algas, skirdavo truputėlį ir prof. J. Aleksai.

Labai jaudindavau, kada jis artindavosi prie manęs su padėka už kokią nors paramą arba rūpestį.

Nereikia, profesoriau, — iš tolo šaukdavau, — juk mes visi — vienos žemės vaikai. Tai buvo ir liks neužmirštanti jaudinančios valandėlės. Šiandien — padėtis geresnė. Mes, galime sakyti, jau sūti ir šiaip taip apsiirę. Galetume ir jį geriau mylėti ir vaišinti. Deja, jo jau nėra.

Pirmieji metai buvo labai sunkūs. Jei ne siuntiniai iš gerų nežinomų žmonių, vargu, kas būtų likęs mūsų gyvi...

Biografiniai prof. J. P. Aleksos bruožai

Jonas Pranas Aleksa gimė 1879 m. XII 21 d. Mokėsi 1891—1900 Mariampolės gimnazijoje, nuo 1900 iki 1904 m. — Maskvos universitete. 1902 m. už kovas prieš carą buvo laikytas Maskvos, Varšuvos, Petrogrado ir Kalšo kalėjimuose. 1904—1907 m. studijavo Maskvos sociologijos mokslus ir 1914—1915 m. Varšuvos aukšt. žemės ūkio mok. agronomijos ir zootechnikos mokslus. Nuo I karo pradžios tarnavo Voronežo apylinkėje. Nuo 1918 m. Vilniuje dirbo "Mūsų Ūkyje" ir rengė žemės ūkio vadovėlius. 1918 m. žemės ūkio depart. direktorius. 1920—1923 m. žemės ūkio ir valst. turtų ministeris. Nuo 1925 m. IX 1 d. Lietuvos universiteto teisių fakulteto docentas, dėstė žemės ūkio ekonomiką. 1942 m. XII mėn. vokiečių ištremtas į Vokietiją. 1944 m. pateko bolševikams. Išspausdinta: "Lietuvos šios dienos žemės ūkis ir jo ateitis, Lietuvos ūkininkai ir Lietuvos valstybė" (1926 m.), "Lietuvių tautos likimo klausimu" (1925 m.),

"Kurio keliu eisime" (1927 m.), "Ūkininkai ir jų jėga" (1929 m.), "Ūkininkiškos visuomenės sudarymo klausimu Lietuvoje" (1929 m.), "Mūsų žemės ūkio reikalai" (1930 m.), "Lietuvių gyvenimo kelių paieškant" (1933 m.) ir kt. (Liet. Encikl.)

Atsišaukia velionies sesuo

Jau minėtos Sibiro tremtinės laiško ištrauką paskelbus lietuviškoj spaudoj, iš Chicago gavau laišką nuo a. a. prof. J. Aleksos sesers, E. Paulionienės, kuri prašė adresu jos broį šelpusios gerasirdės.

Prašomas adresas greitai buvo pasiųstas. Š. m. pradžioj — gautas vėl iš Sibiro laiškas, kuriame rašoma:

"Gavau padėkos laišką iš prof. J. Aleksos sesers. Nesijaučiau nieko ypatingo padariusi. Atlikau tik maloniją pareigą žiaurios likimo atbėgimui vienai seneliui. Daug skaudžių valandų riša mano šeimą su juo. Daug prisiminimų ir pasikaujimo glūdi mano atmintyje. Siunčiu Tau prof. J. Aleksos fotografiją. Nors ji man

A. a. prof. Jonas Aleksa prieš pat mirtį Sibiro ištremime.

labai brangi, bet sesuo — jam artimesnė. Noriu, kad Tu tą foto persiustum jai, nes aš bijau siųsti iš čia tiesioginiai, kadangi į tą kraštą daug siųstų laišku nepasiekia tikslu".

A. a. prof. J. Aleksos foto nuotraukėlę per fotografavau, padariau naują negatyvą ir jį skaičių padauginau. Negatyvą ir dar vieną fotografiją — persiunčiau velionies seseriai, Emilijai Paulionienei į Chicago.

Ji labai greitai atsiliepė, prisijungdama ne tik glėbį reikšmingų atsiminimų, bet ir dar vieną a. a. prof. Aleksos fotografiją ir jo kapo kryželio šaltajam Sibire nuotrauką. Pasirodo, jog paskutiniu metu ji jau yra susižinojusi su savo artimaisiais Sibire ir kitur išblaškytais.

O čia — žingsnis atsiminimų iš E. Paulionienės laiško

"Mūsų šeimoj buvo keturi broliai ir dvi sėssrys. Visi gimėm ir vaikystę praleidom Kumečiškių vienkiemyje, prie pat kanto tarp Mariampolės (10 km.) ir S. Kalvarijos. Brolis Jonas — Pranas buvo vyriausias šeimoje. Mūsų tėvelis, Jonas Aleksa, nuo 21 m. amžiaus, buvo teisėjas, pradžioje Liudvinave, o vėliau — S. Kalvarijoje. Iš viso teisėjavo 56 metus.

"Mūsų mamytė mirė broliai Jonui dar tebesant gimnazijoje. Jauniausioj sesuo, Leokadija, tuomet buvo vos vienerių metų kū amžiaus, o aš — penkerių. Mūsų mama buvo Uršulė Kulbokaitė, pasiturinti Suvalkijos ūkininkų dukterė, dargi, vienuolė. Vėliau tėvelis vedė antrą žmoną, kuri buvo lenkų kilmės ir susilaukė dar trijų vaikų: dviejų sūnų ir dukters. Pamatė stengėsi visą šeimą auklėti lenkiškoj dvasioj. Mano broliams — Jonui, Konradui, Zigmui ir Vincui, kurie buvo vyresni ir mokėsi tuo metu gimnazijoje, praleidami tik atostogas namuose, tas jokios

itakos neturėjo. Man ir sesutei esant mažesnėms (8 ir 4 m.) — teko mokytis lenkų kalba ir augti nevisai lietuviškoj aplinkumoj.

Vėliau tėvelis pardavė tėviškę ir pirkė Lakinskių dvarą. Gamtos atžvilgiu buvo nepaprastai graži vieta: visą sodą, namus ir pilikalnį supo Šešupė iš trijų pusių.

Suvažiavus broliams atostogų, visuomet būdavo labai linksma: jaunystės išdaigų ir pramogų netrūko. Bet Jonas niekuomet nedalyvaudavo jose — jis buvo labai ramus būdo. Tik nusišypsodavo ir mūsų visas pramogas ir pasiėmęs knygą, vaikščiodavo po sodą skaitydams...

Jonas buvo labai geros širdies. Kiek prisimenu, kai grįždavo iš universiteto atostogų, parsiveždavo tik tuščius čemodanus. Jis visuomet rasdavo draugų, kuriems ko nors trūkdavo. Jiems viską ir išdalindavo. Baigęs Maskvos universitetą, grįžo į namus, nes į visus prašymus tarnybai gauti — buvo tik neigiami atsakymai. Mat, buvo kelis kartus sėdėjęs kalėjime už priešcaristinę veiklą.

Tuo metu aš buvau baigusi Varšuvos gimnaziją ir ištėkėjusi už Antano Paulionio, ūkininko. Kadangi Jonas tarnybos neturėjo, tai pas mus ūkyje praleido šiek tiek laiko, vėliau — išvažiavo į Varšuvą. Tik į Pasauliniam karui prasidėjus, Jonas gavo tarnybą Mohilavo apskrity (Rusijoje) pieno apdirbimo instruktorium. Mes taip pat laike karo buvom išbėgę į Rusiją ir su juo gana dažnai tekdavo pasimatyti".

Okupacijų blaškoni

"Paskutinį kartą aš savo brolią mačiau vokiečių okupacijos metais, keletą dienų prieš jo išvežimą į Vokietiją. Pirmiausia, jam buvo duotas įsakymas prisistatyti į Virbalio stotį. Žinoma, jis to įsakymo neklausė ir jautė, kad kiekvieną dieną gali jį suimti...

Taip, rodos, ir dabar matau jo išvargusiam veide raminančią šypseną ir pabrizgusius palto rankogalius. Jo žmona ir trys dukterys — bolševikų pirmiau buvo išvežtos į Sibirą. Dėl to ir dėl visų kitų politinių įvykių — jis labai sielojosi...

Aš su savo vyru, dukra Irena ir dviem anūkais (dukters vyras — 1941 m. išvežtas į Sibirą) 1944 m. išvykome į Lietuvos. Buvom sustoję Warren-Mueritz miestelyje Mecklenburge, netoli Berlyno, kur tuo metu buvo ir Jonas. Mes su juo susirasinėjom ir prašėm, kad pas mus atvažiuotų apsigyventi. Bet jis buvo taip išvargęs ir išsielkijęs, kad atsisakė toliau bėgti ir, rusams užėmus Berlyną, vėl pateko į jų nagus. Mes su šeima 1950 m. pasiekėme Ameriką ir iki šiol tebegyvename Chicagoje. 1951 m. staiga mirė mano vyras.

Dabar mano anūkė yra ištėkėjusi ir aš turiu du proanūkus. Vienas iš jų lanko universitetą. Dukterė — dirba, o aš — gaunu 29 dolerių ir mėn. pensijos. Gyvenu pas dukterį.

Turiu jau 73 m. amžiaus, džiaugiuosi anūkais, nes gyvename keturios kartos po vienu stogu.

Iš visos mūsų didelės šeimos liko sesuo Leokadija Lenkijoje. Jos vyras vokiečių buvo sudegintas Oranburge, prie Berlyno. Ir aš čia — Amerikoje...

Jono žmona, atvargusi ilgus metus Sibire, grįžo į Lietuvą, bet niekur negauna darbo. Visos trys dukterys dar tebėra Sibire. Vyriausioji — Daina yra našlė su dukrele, beveik akla, dirba kolchoze. Jonė — vežėja, gyvena kažkur sovchoze. Jos du vaikaičiai prieš porą metų uždužo gaisre... Jos vyras — elektrikas, lietuvis. Ada yra gailėtingoji sesuo Tomske — labai silpnos sveikatos. Jos visos tenai labai vargsta. Mes globojam šiek tiek, bet nedaug patys galim. O daugiau giminių

Kryželis ant a. a. prof. Jono Aleksos kapo Sibire, kažkur Tomso gubernijoje. Kryželyje išpauktas užrašas: "Jonas Aleksa, 1879—1953".

Amerikoje (be mūsų) — neturi nieko".

Už ką rudieji naciai buvo ištremę prof. J. Aleksą?

Kai vokiečiai naciai pradėjo siautėti Lietuvoje, likviduodami laikinąją Lietuvos vyriausybę, "atnacionalizuodami" lietuvių turtus ir žemes bet jų neogrąžindami tikriesiems savininkams, o pasilikdami sau, eksterminuodami žydus ir t. t., pirmasis, kaip buvęs Seimų atstovas ir vyriausybės narys, į tai re-

PASIKALBĖJIMAS SU

RAŠYTOJU JUOZU TININIU

Rašytojas J. Tininis, gyvenęs Los Angeles mieste, buvo išvykęs Europon studijų reikalais. Jis išbuvo Europoje tryliką mėnesių, daugiausia gyvendamas Venoje.

Ryšium su jo paskaita Los Angeles Lietuvių kult. klubo (11 kovo). Draugo korespondentas turėjo pasikalbėti su prelegentu, kuriame dar švieži Europos išpužiai.

— Kaip laikosi lietuviai intelektualai, likę Europoje? Kokia jų ekonominė padėtis ir galimybės dirbti intelektualinį darbą?

— Neišemigravusių ir užjūrius lietuvių intelektualų Europoje nedaug. Tik nežymų jų dalis dirba savo specialybėse. Kaip užjūriuose, taip ir čia, daugelis turi tenkintis tokiomis darbo sritimis, kurios mažai ar visai nesiejia su jų kadaise įsigytais

— Ar randate skirtumų tarp Europos ir JAV-bių lietuvių? Ar laikas ir skirtingos gyvenimo sąlygos naujoje emigracijoje palieka pėdsakų lietuvių dvasioje?

— Skirtumų yra. Bene ryškiausias yra tas, kad Europos lietuviai išliko ideališkesni ir mažiau užsikrėtę materializmo bacilomis. Skirtingos gyvenimo sąlygos emigracijoje, aišku, palieka nepanaikinanų pėdsakų lietuvių dvasioje: veikia jo charakterį, pasaulėžiūrą ir net visą jo iš Lietuvos atsineštą gyvenimo filosofiją. Tačiau šie pėdsakai Europos lietuviuose vertintini teigiamiau negu Amerikos lietuviuose.

— Kokie bendri Jūsų išpužiai iš Europos? Ekonominis Europos atkurtimas ir kultūrinis gyvenimas etc.?

— Nepaprastai geri. Daugely Europos kraštų ekonominis gyvenimas jau praėjo prieškarinį gerbūvio lygį. Ypač tai matyti Vokietijoje, kuri darbininkus savo pramonei atsigabena net iš Italijos, nes savų permaža. Kultūrinis Vokietijos, Austrijos ir Prancūzijos gyvenimas (aš šiuos kraštus labiausiai pažįstu) stebina užsieniečių savo judrumu. Aukšto lygio teatrai, gausios meno parodos ir festivalai, milžiniška naujų knygų rinka, rašytojų ir mokslininkų suvažiavimai rodo kultūrinio jį įsigyti. Nelengva įsigytos knygos, ypač romanai, dažnai eina iš rankų į rankas, kol jas

— Ar paplitusios tarp lietuvių Europoje lietuviškos knygos, išleistos JAV-se?

— Ne tiek, kiek čia. JAV-se išleistos lietuviškos knygos Europos lietuviui perbrangios dėl dolerio ir vokiškos markės ar austriško šilingo keitimo santykiu. Tačiau JAV-se išleistomis lietuviškomis knygomis Europos lietuviai labai domisi ir stengiasi jį gauti iš savo draugų Amerikoje, jeigu kitaip nepajėgia jį įsigyti. Nelengva įsigytos knygos, ypač romanai, dažnai eina iš rankų į rankas, kol jas

gavo prel. Mykolas Krupavičius, parašydamas okupantų generaliniam komisariui Kaune du memorandumus, kuriuose buvo iškelta okupacinių organų neteisėti ir nepateisinami veiksmai. Trečias memorandumas tam pačiam komisariui buvo įteiktas su trimis parašais: buv. rezidento K. Griniaus, buv. Žemės ūkio ministerio Jono Aleksos ir Mykolo Krupavičiaus.

Visa tai pasibaigė tuo, kad K. Grinius buvo iškraustytas iš Kauno ir apgyvendintas tėviškėj Sasnavos parapijoje. Krupavičius ir Aleksa 1942 m. gruodžio mėn. 5 d. — buvo išgabenti į Vokietiją. Pradžioje jie buvo kalinami, vėliau — internuoti. Iš hitlerininkų globos M. Krupavičius 1945 m. balandžio 25 d. išlaisvino atėjusi amerikiečių kariuomenė, o Joną Aleksą nusilpusį ir išvargusį, nepajėgus pasitraukti tolyn, deją, užklupo vėl pirmieji "išlaisvintojai" — bolševikai ir išgabeno į Sibirą, kur tas senelis turėjo mirti ir palaidoti savo kaulus svetimoj, šalčio nuolat sukaustytoj, žemėj...

(Tėvynės Sargas" Nr. 2—3, 1959 m.)

perskaito visas pažįstamų ratelis.

— Ar gresia lietuviškam jaunimui Europoje nutautėjimas?

— Gresia; panašiai kaip JAV-se, Australijoje ar kituose užjūrio kraštuose. Tik labai sąmoningi ir lietuviškumui jautrūs tėvai sugeba išsaugoti savo vaikus nuo nutautėjimo. Vieną iš pagrindinių priemonių išgelbėti vaiko lietuviškumą yra Vasario 16 gimnazija Vokietijoje ir Saleziečių gimnazija Italijoje.

— Kokių lietuvių nuotaikos Europoje?

— Europos lietuviai gyvena daugiau laukimo nuotaikose ir daugiau negu Amerikos lietuvių galvoja apie sugrįžimą į tėvynę, politinėms aplinkybėms pasikeitus.

— Ar randate skirtumų tarp Europos ir JAV-bių lietuvių? Ar laikas ir skirtingos gyvenimo sąlygos naujoje emigracijoje palieka pėdsakų lietuvių dvasioje?

— Skirtumų yra. Bene ryškiausias yra tas, kad Europos lietuviai išliko ideališkesni ir mažiau užsikrėtę materializmo bacilomis. Skirtingos gyvenimo sąlygos emigracijoje, aišku, palieka nepanaikinanų pėdsakų lietuvių dvasioje: veikia jo charakterį, pasaulėžiūrą ir net visą jo iš Lietuvos atsineštą gyvenimo filosofiją. Tačiau šie pėdsakai Europos lietuviuose vertintini teigiamiau negu Amerikos lietuviuose.

— Kokie bendri Jūsų išpužiai iš Europos? Ekonominis Europos atkurtimas ir kultūrinis gyvenimas etc.?

— Nepaprastai geri. Daugely Europos kraštų ekonominis gyvenimas jau praėjo prieškarinį gerbūvio lygį. Ypač tai matyti Vokietijoje, kuri darbininkus savo pramonei atsigabena net iš Italijos, nes savų permaža. Kultūrinis Vokietijos, Austrijos ir Prancūzijos gyvenimas (aš šiuos kraštus labiausiai pažįstu) stebina užsieniečių savo judrumu. Aukšto lygio teatrai, gausios meno parodos ir festivalai, milžiniška naujų knygų rinka, rašytojų ir mokslininkų suvažiavimai rodo kultūrinio jį įsigyti. Nelengva įsigytos knygos, ypač romanai, dažnai eina iš rankų į rankas, kol jas

bai imponuoja užsienio studentams. Pvz. Vokietijoje šiuo metu studijuoja daugiau keturiasdešimt tūkstančių studentų iš kitų kraštų.

— Kaip vertinate ir mūsų Los Angeles lietuvių kultūrinį gyvenimą?

— Teigiamai. Los Angeles gausu organizacijų, kurios daugiau ar mažiau užsiima kultūrinio darbu. Džiugu matyti gražų parapijos chorą. Aš daug vilčių dedu į Kultūros klubą, kuris jau spėjo garžiai pasirodyti su dail. V. Vaitiekūno paskaita. Tai klubas, kuriame ras dvasios atgaivą visi besidomintieji kultūrinėmis įvairių srčių problemomis. Gėriuosi ir Dailių Menų klubu, kuris kultivuoja draugiškumą. Taip pat didelis kultūrinis reiškinys yra ir iliustruoto "Lietuvių Dienos" žurnalo leidimas. Tačiau apgailestautina, kad vis dėlto dar per mažas lietuvių skaičius dalyvauja kultūrinėje Los Angeles lietuvių veikloje.

— Kokią paskaitą skaitysite lietuvių Kultūros klube?

— Jos pavadinimas: Lietuvių kalbos kilmė ir santykis su kitomis indoeuropiečių kalbomis.

Kor

Trys premijos po \$5,000

Doubleday leidykla paskyrė tris premijas po \$5,000 už geriausias knygas trijose kurybos šakose:

1. Beletistikoje,
2. Biografijoje,
3. Mokslo ar kitoje nebeletistinėje šakoje.

Kūriniai turi būti parašyti katalikiškoje dvasioje. Smulkesnių informacijų galima gauti kreipiantis adresu: Doubleday Catholic Prize Contest, Doubleday & Co., Inc., 575 Madison Ave, New York 22, N. Y.

ALICE STEPHENS DAINININKIŲ JUBILĖJINĖ PLOKSTELĖ

Ištraukos iš 20-mečio jubiliejinio koncerto, naujausių lietuvių kompozitorių kūrinii.

I pusėj — Sonata in D Major Bruno Markačio, S.J.
Igrota garsaus smuikininko Francois D'Albert ir pianisto George Lawner

II pusėj — Kodėl Dainele St. Šimkus
Ai siuntė mane ežeran V. Banaitis
Vakaro Ilgesys A. Vanagaitis
Batsiuvelis J. Zdanis
Suskambėjo J. Kačinskas
Vėjų Sventė B. Merkaitis
Motinos Kalba V. Jakubėnas

ISEIS KOVO 1, 1961 ANT B & F, BUDAPEST GOLD LABEL, R.C.A., VICTOR

STEREO, \$5.95 (pildyt 50c persiuntimui), HI-FIDELITY, \$4.95

Užsisakyti galima dabar:

ALICE STEPHENS — CHICAGO CONSERVATORY
64 East Van Buren St., Chicago 4, Illinois
JONĖ BOBINIENĖ, 1530 So. 49th Ave., Cicero 50, Illinois

Dėmesio! siuntinių į SSSR siuntėjai!

Morris Rifkin, direktorius-vedėjas Globe Parcel Service, Inc., ką tik grįžęs iš Maskvos, praneša savo gerbiamesiems klientams, kad pasėkioje pasitarimų su Intourist Maskvoje siuntinių siuntimo reikalui bus daug patobulinimų — siuntinių pristatymas bus geresnis ir greitesnis.

PASINAUDOKITE PASLAUGOMIS PIRMOSIOS IR SENIAUSIOS SIUNTINIŲ SIUNTIMO FIRMOS Į SSSR.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Pagrindinė įstaiga 716 Walnut St., Philadelphia 6, Pa.
Tel. Walnut 5-3455

MOSŲ SKYRIAI:

390 West Broadway So. Boston 27, Mass. Andrew 8-8764	481½ East 7th Str. New York 3, N. Y. GRAMercy 3-1785	4102 Archer Ave. Chicago 32, Ill. FRontier 6-6599
6446 Michigan Ave. Detroit 10, Mich. TASHmoor 5-7560	683 Hudson Ave. Rochester 21, N. Y. BAker 5-5923	1313 Addison Rd. Cleveland 3, Ohio UTah 1-6867
263 Market St. Newark 2, N. J. MArket 3-1968	346 Third Avenue Pittsburgh 22, Pa. CRant 1-3712	851 Hollins Str. Baltimore 1, Md. MUlbery 5-5787
202 Second Str. Lakewood, N. J. FOXcroft 3-6621	174 Tilgham Str. Allentown, Penna. HFXlock 5-2069	979 So. Broad Str. Trenton, N. J. EXport 4-8085

PAS MUS JŲS GAUNAT PILNAS GARANTIJAS, kad Jūsų giminės bei draugai gaus Jūsų siuntinius trumpiausiu įmanomu laiku, sveikus ir saugius ir be jokių papildomų mokesčių gavėjams. Siuntėjų patogumui, mūsų pagrindinė įstaiga ir mūsų skyriuose, yra preinamas išskirtinas pasirinkimas naminių ir importuotų prekių, daugiausiai reikalaujamų SSSR, žemaisiomis urmo kainomis. Pašto užsakymai yra išpildomi ir išsiunčiami į SSSR per 48-ias valandas.

KASDIENINIS PREKIŲ PERSIUNTIMAS ATEIKITE IR ĮSTIPKINKITE

KRONIKA

● VI. Jakubėnas sukūrė dainą bosui (su fortepiono palyda) Bern. Brazdžionio žodžiais "Kas per visą kelionę lydės". Ši daina pirmą sykį bus solisto J. Vaznelio atlikta Dainavos ansamblio suakutvinami koncerte, kuris įvyks Atvelyky, Chicagoje.

● AI Ružancovas vis su dideliu rūpestingumu dirba prie lietuvių bibliografijos, nepaisydamas savo vyresnio amžiaus; už pastrečių metų suėis jam 70 m.; spaudoje pasklaidus žinia, kad jis jau šiemet švenčia 70 m. sukaktį — netikslis.

● Apie solistę Vladislavą Grižaitienę platus, gerai iliustruotas straipsnis atspausdintas "Užuolankos" vasario mėn. nr. 5—6.

PINIGAI SIUNČIAM I LIETUVĄ

cro paštų—bet kokioje sumoje iki \$300 tik už \$1.65

Kadangi senus rūbus ir karkurios maisto produktus negalima siųsti į Lietuvą, daug kas dabar siūnia tik pinigus—per Foreign Dept.

Amalgamated Bank

111 SO. DEARBORN ST.

Tel. FRanklin 2-4100

Chicago, Ill.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Pasikalbėjimas su Faustu Kirša

Mūsų kultūra, literatūra ir politika

K. MOCKUS, So. Boston, Mass.

Jubilatas Faustas Kirša gyve na labai kukliai mažame viengungio kambarėlyje viename iš gražesnių So. Bostono namų, netoli jūros. Namų savininkai yra senosios imigracijos lietuviai. Kas arčiau pažįsta Faustą Kiršą, tas žino, kad jam būdingas yra ryšų aukštaičio nuostumas; tačiau jis nemėgsta skųstis savo vargais, kurių, be abejo, turi. Sulaukęs jau septyniadesimties metų ir gyvendamas iš labai kuklios pensijos, jis džiaugiasi bent tuo, kad spėjo išdirbti nustatytą laiką ir gali naudotis savo pelnyta pensija.

Faustas Kirša vengia viešų pasirodymų ir ypač viešų kalbų. Tačiau jis nėra koks atsiskyrėlis. Kviečiamas, jei sveikata leidžia, vyksta į lietuviškų šeimų suėjimus ir jam būdinga dvasinė šiluma sužadina susirinkusių nuotaiką.

Faustas Kirša yra didis poetas; taipgi jis yra ilgus metų buvęs labai aktyvus mūsų periodinės spaudos darbuotojas, žurnalų ir laikraščių redaktorius. Šiandien taip aktyviai nebegali dalyvauti, tačiau pajėgia sekti ne tik knygas, bet dar beveik visus mūsų laikraščius ir žurnalus; visada domėjosi ir dabar domisi mūsų viešojo gyvenimo ir pats jame kiti įmanymai dalyvauja.

Jubiliejaus proga kreipiausi į Faustą Kiršą ir prašiau pasikalbėjimo "Draugo" skaitytojams. Jubilatas mielai sutiko, nors pastaruoju metu jaučia silpnokai ir turi atsakyti daugelio susirinkimų bei rašto darbų. Labai dėkodamas už atsakymus, skelbiu juos mūsų skaitytojų visuomenės.

Pastaraisiais metais mūsų spauldėje buvo plačiai diskutuojamas lietuviškos kultūros lygio klausimas ir iškelti pavojai. Malonėkite pasakyti, kaip Jums dabar atrodo šis klausimas, ir kokios yra mūsų perspektyvos septynioliktais Tėvynės palikimo metais?

Kultūros lygiui nėra atveriamas saiko. Diskutuotieji klausimai buvo sveriami asmeninio nusiteikimo požiūriu, pakankamai subjektyviai, daug kur su kandžiais vertinimais ir žodžiais. Diskusijos būtų daugiau laimėjusios, jeigu rašančioms prie smulkinio būtų būv pridėtas ledo gabalėlis.

Fiziniai pavojai yra staigūs. Dvasiniai puolimai ar pakilimai vyksta ilgais laiko atstumais. Kai turint galvoj kelių metų tarpą, svarstomas kultūrinio kilmės ar smukimo klausimas, man atrodo, kad tai tik žodžių žaidimas filosofinei tyrei išpūti.

Apie perspektyvas paprastai kalba daugiau tie, kurie turi milijonus ar milijonus kadrus. Mūsų perspektyvos dabarties būvyje yra: dirbti kultūros reikalui kiek galint, kiek tave dirgina sąžinės balsas, kiek tu pats numatai naudą nešas. Sveikimas kraštas — tavo balso didieji vėjai neneša. Tegul nors nuo delfo nupūstas gero darbo vaisius pasiekia lietuvių širdis.

Lietuvių literatūros kūrinių pasirodymo palyginus vis dar nemažai. Kuris žanras yra iškėles stipresnių talentų?

Nereikia raudoti, kai asaros ir pačiam sūrios, ir kitų ne graudina. Dar nėra girdėta, kad asaromis būtų laimėtas karas. Griauojome dėl literatūros leidėjų ir pirkėjų sumažėjimo. Sūdinėjimo proga kartais taip nupiekiame tą vargšę literatūrą, kad mažai linkusieji jos iš karto nukrato rankas net lietuvišką knygą paliešti. Man atrodo, kad romanas ėjimo starte vėlina pėda prasiveržia į priekį gausumu ir populiarumu. Mūsų dailioji proza vis dar neįveikia

prasimušti iš apybraižų padarais. Dar nesimato nuliedinto dailiojo žodžio pastato, kurį būtų galima įteikti žyniui į rankas ilgiems laikams išlaikyti.

Be abejo, sekate jaunųjų mūsų literatūrą reikšmę. Ar dar turime literatūrinio prieauglio ir ko iš jo galima laukti?

Deja, jaunųjų literatūrų kūrinių negaliu pasekti. Jie išmėtyti po žurnalus žurnalėlius, kurie retai man patenka į rankas. Nesant jaunųjų talentų pasireiškimo spausdintomis knygomis (o tai galėtų būti!), neįmanoma susidaryti tikresnio vaizdo. Tik stebiu, kaip literatūrai prieauglis periodinėje spaudoje veržliai skardena kūrybos žodį. Talentų yra. Tik nenorėjime, kad jų būtų šimtai. Reikia džiaugtis, kad jaunieji dar pajėgia būti dvasiniu požiūriu savim pasitikį, kai skrieja aplink žemę nauji kūnai ir sprogina atominius padarus.

Kaip vertinate "Draugo" romano konkursus ir jų konkursų rezultatus?

"Draugo" romano konkursai labai vertingi "švietimo" požiūriu. Yra žmonių, kurie nieko planetinio lietuviškai neskaityt, bet seka konkursinius romanus, kar tals sukeliančius ir literatūros salioninius gincus. Geras masala paimti lengvesni rašytini žodį lietuviškai. Man atrodo, kad romano konkursas ir turėtų testuoti savo paskirtį, nesiplėsti į kitus žanrus. Kitiems žanrams tegimsta kiti konkursai. "Draugo" romano konkursai daro didelį patarnavimą literatūrai ir lietuviybei.

Esate mūsų periodinės spaudos veteranas. Kaip vertinate dabartinę mūsų periodinę spaudą, kokių turėtumėte pastabų?

Faustas Kirša

Nuo "Tėvynės" ligi mūsų dienraščių spauda verčiasi skirtingais sugebėjimais redaguoti. Amerikos periodika grynai informacinė, grynas žurnalistų padaras. Mūsų periodika turi tradicijų iš Lietuvos. Jei nebūtų ginčų, atrodo, trūktų medžiagos puslapiams. Per daug pamokomojo elemento. Politikai moko politikus, kultūrininkai vis naujomis savokomis vertina kultūrą, recenzentai moko kaip rašyti, kaip giedoti, kaip piešti. Dažnai būna tiesiog asmeninis pasikalbėjimas per laikraštį, vietoje pasikalbėjimo valgomajame, visai nereikalingo girdėti pašaliniam. Bet reikia manyti, kad redaktoriai geriau suvokia (taip turėtų būti!), ko reikia duoti savo skaitytojams, kad jie nepabėgtų. Patrauklumas apsprendžia laikraščio pasisekimą. Amerikiečių laikraščiai gyvi sensacijomis. Mūsų redaktoriai, turbūt, mano, kad tai, ką jie duoda, yra geriausias ryšys su skaitytojais. Argi gali būti kitaip? Argi patys save smaugyt? Pašaliniamis veržtis su patarimais nemandagu. Redaktorių reikalas yra visus suprasti, kad jų spauda visi pamiltų.

Užtrukus krašto okupacijai, tenka perplanuoti mūsų laisvimo pastangas. Kokios yra Jūsų mintys šiandien dėl bendrinio laisvinimo organo, dėl mūsų solidarumo kultūrinė ir politinė srity?

Dail. Ant. Rūkštelė. Mozė skaito 10 Dievo įsakymų. Šis simbolinis kūrinių artimiausieji inž. Rudzio šeimos draugai įteikė kaip dovaną inžin. Rudziui švenčiant 50 m. amžiaus sukaktį, pagerbdami jo darbą lietuviybei ir lietuvių kultūrai. Dail. A. Rūkštelė kūrinių paroda atidaroma rytoj, kovo 5 d., Detroito, International Institute patalpose.

Politikavimas — ne mano aistra. Politiniai planavimai eina per politikų galvas. Aš gyvenu tik politiniu oru, kaip eilinis tautietis. Man vienas dalykas ryškus — vienybės reikalas. Aš nesutinku asmenis, kurie nenorėtų visų veiksmų vienybės, o jos vis tik nėra. Gal būt reikia šventosios Dvasios apšvietimo. Lietuvos laisvinimo argumentai (dabar tik teoriniai) neturi jungiamojo klijaus. Matyt, skiriančioji medžiaga stipriau veikia, stipriau, kaip Lietuvos meilė. Dėl to politikavimas man ne prie širdies.

Ko mums šiandien labiausiai trūksta ir kokių ryškesnių laimėjimų esame pasiekę?

Mums trūksta supratimo ir susipratimo. Trūksta senųjų ir naujųjų ateivių gero supvėnimo. Trūksta vieno gero periodinio leidinio, kurį visi geros valios lietuviai skaitytų ir džiaugtųsi, kad esame lietuvių gimę. Trūksta tautinės šviesos supratimo Lietuvos Bendruomenės misijai. Politinėms partijoms trūksta drąsos į save pažiūrėti iš Vienybės aikštės Kaune ir Laisvės statulą (kurios dabar jau nėra) ir pasiklausti invalidų trimčių muzikos ir Laisvės Varpo skambėjimo. Visi trys mūsų prezidentai juos girdėjo.

Trūkumų litanią gali būti ilgą. Tik nereikalinga. Nė vieno receptai gydo. Sakysim, dabartinėje Lietuvos žemėje trūksta paprasto žmoniškumo. Ar tai pataisoma? Daleiskime, kad vadinami "buržuai" laikai blogi. Bet buržuizų vargą vadindavo vargu, nuoga — nuogu. Dabar ten kitaip: jeigu nedavalgęs, sakyk, kad sotus; jeigu tu pusnuogis, sakyk, kad apdrėdytas. Jei sakysi taip, kaip yra, o ne taip, kaip reikia sakyti, būsi baustas. Prisiminiau Lietuvą dėl to, kad atmintume, jog trūkumai vykdomi prievartaujant. O čia mes galėtume trūkumus paversti laimėjimais. Kas kaltas?

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS
K. GINEITIS
3255 S. Union Ave., Chicago 16
Tel. VILLY 2-0105
Vertimai — Pilietybė — Laiškai
1 dot 25 ct. val. — privacios.

SOPHIE BARCUS
RADJO VALANDA
Visos programos iš WOPA

A.M. 1490 Kilocycles FM 102.7 P.M.
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryte. Šeštadienį ir sekmadienį 8:30 iki 9:30 val. ryte.
Vakarinės pirmadienį 7 val. vak.
Priešm. 7:59 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill. Telef. HE 4-2413.

KRONIKA

Kardinolo Newmano išpažinimai lietuviškai. Kun. V. Bagdanavičius pradėjo versti kard. Newmano atsiminimus, kurie yra laikomi viena geriausių knygų išpažinimų istorijoje. Šalia šv. Augustino išpažinimų, jie stovi pirmoje vietoje. Didelis praėjusio šimtmečio anglų teologas juose vaizduoja, kaip jis, žingsnis po žingsnio, savo teologiniuose svarstymuose iš Romos Bažnyčios prieš pasidarė jos gynėju. Autorius čia atidengia ne tik savo išvadinus svyravimus, bet ir tragišką savo draugo praradimą, kurio iš jo pareikalavo perėjimas visuotinėn Bažnyčiai. Ne be bandymų buvo ir tolimesnis Newmano kelias, kuris tačiau buvo apvainikuotas pastoviais vaisiais. Pašalinimui nepasitikėjimo katalikų anglikonų bažnyčioje ši knyga yra padariusi daugiau, negu kiti viso šimtmečio raštai.

Kard. Newmano "Mano gyvenimo aplogija" yra įdomi dėl to, kad atidengia paties autoriaus asmeninio tikėjimo kelią, bet mums ji įdomi ypač tuo, kad parodo, kokios diskusijos verda Anglijos bažnyčios viduje. Ypač šie atsiminimai yra įdomūs dabar, kai ruošiamasi visuotiniam Bažnyčios suvažiavimui ir kai Kenterbury ar-

kiv., po keturių šimtų metų pertraukos, atsilankė pas popiežių.

Iš kitos, tačiau, pusės šie atsiminimai nėra pigus skatinimas atsiverti. Kartą Newmanas bažnytinės vyriausybės atstovams yra pasakęs, kad jo uždavinys nėra gaminti konvertitus. Jo uždavinys yra greičiau sulaukyti nuo pergreitos ir neparuotos konversijos, po kurios seka konfliktai apsiyylimai.

Knygos pasirodymas Anglijoje sudarė visuotinę spaudos sensaciją. Tačiau ji nėra taip lengvai skaitoma, kaip romanas. Visas jos patrauklumas glūdi dokumentiniame atidengime tos tragikos, kurią turi išgyventi žmogus, imas Dievo žodžius ir jo apreiškimą rimtai.

Sie atsiminimai nuo kovo mėn. yra pradėdami spausdinti "Laive". Reikia tikėtis, kad ir lietuviškoje šviesuomenėje jie sužadins gyvą ir originalų reakcijų, kiek jie sužadino Anglijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje. Ne retai Newmanas yra vadinamas 19 šimtmečio Tėvu, kuris tačiau veda ne tik per 20 šimtmetį, bet, galimas dalykas, ir toliau.

Lietuvių garbei koncertas. "Concert tonight to hail Lithuania" — tokia antraštė parašytas straipsnelis laikraštyje "The Miami Herald". Bayfront parko auditorijoje — suruostas viešas koncertas Vasario 15 d. Lietuvos Nepriklausomybės dienai paminėti.

Dirgavo lietuvių bičiulis — italas Cezaris La Monaca. Dainavo solistė Charisė Amidon. Programoje buvo ir vienas lietuviškos kūrinys — Scarmolino "Lietuviška rapsodija". Ji buvo puikiai išpildyta, tarp kitų klasiškų muzikos kūrinių.

MOVING

R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apraada.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

DAINA CO
Sav. inž. A. Semenas
• Televizijos • Radijai,
• Juost. rekorderiai,
• Fotografiniai • Plokselės,
• Elektriniai virtuvės prietaisai
• Elektr. laikrodžiai,
• Radiosfonų masinės,
• Radijo ir TV lėmpučių,
• Visokios antenos,
• Baterijos • Dalys,
• Foto kameros ir filmos
• Elektrios lėmpučių.
PARDAVIMAS - TAISYMAS
3321 S. Halsted St. - CL 4-5665
Atd.: 9-6 pirm. ketv. 9-9.
Sėkmad. užlaryta.

INVENTORINIS IŠPARDAVIMAS!

INVENTORINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI. PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylonų, taffetų, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems; Lietuva ir tolimajai Sibira — už žemas kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Veliūro, einčios ir "needlepoint", kuriuos dar galima suspti pasiūsti artimiesiems Lietuvon. Ypatingai yra atpiginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Slip covers) — baldų užvalkalams ir (Upholstery) baldų apmušalams.

STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.

TELEFONAS — HARRISON 7-3737

Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų ankščiau buvusio patalpų.

Automobilius galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje

Cezaris La Monaca, Miami • Vytautas Ogilvis ir J. P. dešris sukūrė scenovaidį A. Škėmos dramai "Zvakidė". Jie du taipgi dalyvauja ir vaidyboje.

Chicagoje šią dramą matysime pirmą syk Marijos Aukšt. mok. auditorijoje š. m. kovo 19 d. Ją suvaidins Detroito A.L.K.A. "Zvakidė" pastaciūsi minėdama savo veiklos dešimtmetį.
(J. N. P.)

VELYKOS ARTĖJA

SIUNTI VELYKOMS DOVANŲ SIUNTINI DRAUGAMS IR GIMINEMS I VISAS USSR DALIS YRA LENGVA IR PATIKIMA PER COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

(Licensed by INTOURIST)
Cosmos turi daug metų patyrimą ir tūkstautis patikimų klientų.

• Pristatymas garantuotas • Siuntinys apdraustas • Gavėjas nieko nemoka • Papildomų informacijų ir nemokamų kainoraščių prašykite ar skambinkite j jums arčiausiai skyrių:

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel.	AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y.	506 Wilson Ave.	Tel.	HY 1-5290
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue,	Tel.	DI 5-8908
PASSAIC, New Jersey	176 Market St.	Tel.	SR 2-6387
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel.	MU 4-4619
*VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Bldg.)	Tel.	BI 3-1797
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel.	FO 3-8569
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel.	BI 3-1797
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel.	LO 2-1446
JERSEY CITY, N. J.	75 Bright St.	Kampas	Jersey Av.
PHILADELPHIA 23, Pa.	530 W. Girard Ave.	Tel.	WA 2-4035
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel.	HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	2683 W. 14th Street	Tel.	TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury St.	Tel.	SW 8-2868
GRAND RAPIDS, Mich.	414 Scribner Av. N.W.	Tel.	GL 8-2256
DETROIT, Michigan	6440 Michigan Ave.	Tel.	TA 5-8050
HAMTRAC, Mich.	9350 Jos. Campau	Tel.	TR 3-1666
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel.	BR 8-6966
CHICAGO 29, ILL.	2439 W. 69th St.	Tel.	WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel.	FI 6-1571
ROCHESTER, Conn.	6 John Street	Tel.	PL 6-6766
ROCHESTER, N. Y.	583 Hudson Ave.	Tel.	LO 2-5941

* Vineland, skyrius atidarytas penktad., šeštad. ir sekmadieniais

TV, RADIJAI, STEREOFONINIAI HI-FI, VOKISKI APARATAI TAISYMAS IR PARDAVIMAS
FRANK'S TELEVISION AND RADIO, INC.
3240 South Halsted Street Tel. CA 5-7252

4 1/4% mokame už santaupas, padėtas investavimo sąskaiton. Už paprastoj sąskaitoj laikomus pinigus mokame 4%.

Papildomą 6 vienetų PRIMROSE kepimo setą galite atsiimti iš šios įstaigos, padėję į savo taupymo sąskaitą \$200 ar daugiau. Šią dovaną gali nešiti namo seni taupytojai ir taupymo sąskaitas naujai atidariusieji. Namų šeiminkai šie indai yra pati vertingiausiaji dovana. Nelūkurkiukite!

DISTRICT SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
Albert J. Aukers, Prezidentas
3430 SO. HALSTED ST., CHICAGO 9, ILL.
Cliffside 4-0104

VALANDOS: Pirmadieniais ir antradieniais nuo 9 iki 4, trečiadieniais neatidaro, ketvirtadieniais 9 iki 8 val. vak., penktadieniais nuo 9 iki 6 val., o šeštadieniais nuo 9 iki 1 val.

MOKAM AUKŠTUS DIVIDENDUS ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ!
INDELIAM APDRAUSTI IKI \$10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sec'y LA 8-8248

VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniais 9 iki 8 val. vak. Trečiadieniais uždaryta

CRANE
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4% NESŲ INVESTAVIMO SĄSKAITOS
Mokami nuo vasario 1 d., 1960

PINIGAI INESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 8 p. p. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

APIE DABARTINĘ RYGĄ

Slapta išgabentas latvių romanas

EUGENIUS PUSINIS

Siuo metu latvių visuomenės daugiausia skaitoma ir diskutuojama knyga — tai Silvijos Abeles romanas „Daugava nėra ledus“ (Daugava iet ledus), kuris išėjo prieš Kalėdas. Tai tikrai nepaprasta knyga. Jos rankraštis atkeliavęs iš anapus geležinės uždangos ir atnešęs mums daug autentiškų žinių apie tai, kaip gyvena eilinis žmogus šių dienų latvių sostinėje Rygoje.

Kūrinį sunkoka pavadinti romanu, nes jame daugiausia reportažinio elemento. Romano fabula, tas plonokas raudonas siūlas, tamsuoja tam, kad kūriniui duotų atitinkamą formą ir padėtų sulaukyti krūvoje gausiąją medžiagą. Tai dviejų jaunuolių romantika, tiksliai mums nepaprastose sąlygose, apimanti vienų metų laikotarpį — tarp dviejų ledoplaukių Dauguvoje. Protarpiais išsamius kasdieninio gyvenimo aprašymai, stebėti jamo „senųjų laikų“ nepažįstancio žmogaus akimis.

Aplinka, kurioje veiksmai vyksta, gana ribota — vien tik Ryga ir iš dalies Rygos pajūris, butas, kuriame sukimšta keletas šeimų, fabrikai, įstaiigos, turgai, krautuvės. Beveik nepaminti nei kolchozai, nei statybos, kuriomis taip didžiuojasi okupantas.

Knygos populiorumo paslaptis

Kame gi glūdi knygos nepaprastumas? I tai nesunku atsakyti tiems, kas gaudytė gauda kiekvieną žinį iš „tenai“, godžiai perskaito kiekvieną informaciją, kuri charakterizuoja gyvenimą okupuotoje tėvynėje, rusifikacija, politinė priespauda, deportacijos, suklaidota statistika apie didelius pasisėkimus visose srityse, visą tą melo ir apgaulės sistemą, kuria remiasi raudonasis režimas. Reikia pasakyti, kad latvių spaudoje šią informaciją tiekia plačiai ir sistematingai. O dabar skaitančioji visuomenė turi progą gauti iškart visą pluoštą geidžiamųjų žinių, bent dvasioje pasivaikščioti širdžiai brangiomis miesto gatvėmis ir matyti metų eigoje ir okupantų įtakoję įvykius pasikeitimus.

Tačiau labiausiai džiugina prašaitė — jaunoji karta, nemaniusi kitos santvarkos, kuriai atimta galimybė bet kuriam palyginimui, o kuri organizacijai supranta, kad kalbant autorės žodžiais, „gyvenimas neturi prasmės, jei jame nėra nieko švento, jei viską galima apskaičiuoti pinigais, turtu, gėrybė-

mis. Mūsų gyvenimas tuščias, nuogas, mes visi ištroškę ko nors tokio, ko mes neturime“. Užtat suprantamas autorės troškimas, kad Daugava kuogreičiausiai numestų tą ledoklaustą, kuris sukaustęs visą gyvenimą, kad greičiau ateitų nors nepažįstamas, bet išsivajotų ir laukiamas pavasaris. O jos lūpmomis kalba didžiausioji ir geriausiaji pavergtosios tėvynės dalis.

Pasibaisėtinas gyvenimas

Nors politinė priespauda tiesiog beveik visai nepaliesia, tačiau jos išdavos, kuriose supantotas eilinis žmogus, labai slepianties, net pasibaisėtinas. Jau romano pradžioje, kur autorė su motina važiuoja į pajūrį su rasti vasaroti kambariuką, atskleidžia baurių tikrovę. Rygos pajūris, kadaise latvių pasididžiavimas, jau nebeatpažįstamas. Geriausius rajonus ir užilikusius vasarnamius užėmę okupantai, o kitur viešpatauja skurdas, nešvara, gobšumas. Už kambariuką tolimame, prikimštame rajone tenka mokėti astronomiškai kainas, ir tas gaunamas tikrai po didelių varžybų.

Dar baugesnis vaizdas Rygos butuose. Gyventojų mieste padaugėję keleriojai — kaip šarancų debesys Rygą užkrite rusų maišešnikų būriai, kurie aklipešiška ir atkakliai reikalauja sau gyvenimo teisės tame „rujuje“, kokio jie dar nematę. O naujų butų statyba tebetūdoja vietoje. Kiekviena šeima turi vos po kambariuką, o bendroje virtuvėje — amžinos peštynės, betvarkė, vogimai. Žmonės asmeninio gyvenimo jau nebūti — viskas vyksta kaip turgaus aikštėje, net patys intimiausi šeimos įvykiai. Nuosavas butas — tai beveik nepasiekiamas svajone, kurią gali įgyvendinti tik tas, kieno kišenės pilnos neteisėtai įsigytų pinigų.

Komunistinės sistemos žiedai

Kaip šie pinigai įgyjami — ir tai autorė parodo vaizdžiais pavyzdžiais. Medžiagų vogimas fabrikuose, spekuliacija juodojo rinkoje, žemos rūšies prekių pardavimas už aukščiausią, kyšininkavimas — sąlygose, kur beveik visko trūksta, visuomet atsiranda „kairiojo uždarbio“ (autorės terminas) galimybių. O kur dar pataikavimas, prisigerinimas įvairiais būdais, denunciacijos, įvairūs klastojimai! Visur reikalingas „apsukrumas“, kuriam jaunąją kartą auklėja pačios valdymo siste-

mos išvystytas gyvenimas. Visa tą skaudžiai pergyvena autorė, kurios sužadėtinis, ryškus naujojo „apsukrumas“ tipo atstovas, pasiduoda savo viršininkės, išvirkusios rusės viliojimams, kad išsilaikytų pelningoje vietoje. Tuo ir baigiasi abiejų jaunuolių romantika. Nors pačios autorės tragedija pagrindinė, tačiau ji gyvai pavaizduoja ir daugelį kitų, kurių būtų buvę išvengiama, jei ne gyvenimas nežmoniškose sąlygose.

Tiesiog šiurpulingai nuteikia vaizdai, kurie iliustruoja pasibaisėtina praplitusį chuliganizmą, banditizmą ir ištvirkavimą tarp paaugulių — vaikėzų, pavadintų „bobrenpuikas“ ir „tamos mergaičių“. Žydų šeimos iš prieglaudoms paimtas ir lepinamas nežinomos tautybės ir kilmės augintinis, turėdamas vos 17 m., nužudo iš kaimo atvažiavusį kolchozo pareigūną. Teisme, nebegalėdamas atsispirti prieš įrodymus, jis ciniškai prisipažįsta nusikaltę, nes „norejė pamatyti, kaip žmogus miršta“. Rimtų, geros sąlygose gyvenančių šeimų atžalos, diena mokykloje pavyzdžio elgesio auklėtiniai, naktia įsijungę į gausias vagliauja ir plėšikauja. O kas liečia mergaites, kurios su jais „dirba“ išvien, tai jau nėra reikalo ir kalbėti.

Materializmo srovė

Tai materializmo ir jo išsišakojimų sudarytos srovės, į kurias įmesta visa jaunoji karta, kuri kitos santvarkos nepažįsta. Jų tėvai, bijodami represijų, nenori įsivelti į politikavimą; bijodami išdavimo iš savo vaikų pusės, dažnai sąmoningai vengia jaunuoliams pasakoti apie „senuosius laikus“, kada būdavo „kitaip“. Tačiau pasaulyje nėra galios, kuri pajęgtų žmogų degraduoti iki visiškų gyvulių. Užtat tenka susidurti ir su daugeliu džiuginančių faktų, kas liudija, kad iš tamos veržiasi šviesa, viltis naujam, geresniam gyvenimui. Toji mintis vis labiau įsitvirtina perskaicius romaną, nors jame ir surinkta daug neigiamų faktų, kurie savo skaičiumi žymiai prašoka teigiamuosius.

Kalbant apie knygos formos ir kompozicijos atžvalgą, tenka pastebėti, kad jaučiasi neigudis ranka, nors ir talentas bei sugebėjimas stebėti — neabejotinai. Dar klausimas, ar romanas su meistriškai įvystyta fabula, panaudojant jame dabar atvaizduotą gyvenimą tiksliai kaip foną ir kulisus, šių dienų skaitytojui duotų daugiau. Autoriui galima primesti ir gana daug anachronizmų — daugelis Stalino gadynės įvykių įterpta į laikotarpį, kuris pagal pagrindinę gyvenimo eigą būtų apribojamas 1959–60. Ne visai suprasti kai kurie reiš-

Latvių komp. Janis Medinš, neseniai atšventęs 70 m. sukaktį, su žmona ir dukra; gyvena Švedijoje.

kiniai, k. a. keletos aukštųjų pareigūnų atstatymai ir jų priežastys. Problematikai skamba kai kurie tvirtinimai dėl atskirų tautybių savitarpio santykių (latviai, žydai, rusai). Tačiau, neturint galimybių šias žinias patikrinti, tenka autoriui patikėti.

Yra neaiškumų kai kuriais svarbiais klausimais, pvz. apie bažnyčios padėtį, stinga žinių apie režimo pastangas religines apeigas pakeisti pagoniškoms (konfirmacija, kapų šventės, pagoniškos laidotuvės). Galima spręsti, kad neperdaugausia varžomas sektantizmas — lankstus padaras, kuris moka prisitaikinti dabartiniams viešpatavimams. Labai įdomus autorės pasivaikščiojimas Rygos didžiausia ir svarbiausia gatve — buv. Laisvės, dabar Lenino. Ten suminėti kuone visi senam rygičiams pažįstami pastatai, įstaigos, didžiosios krautuvės ir smulkiai papasakota, kas ten yra dabar.

Platus skyrius apie meno įstaigas, teatrų, o ypač apie operą. Ten randame daug pažįstamų vardų, nors apie kai kuriuos faktus tenka ir paabejoti (pvz. apie žymų operos dainininką, kuris nuosekliai atsisako dainuoti sovietų operose ir vis dėlto toleruojamas). Didžiausią pasisekimą turįs klasiškas repertuaras, taip pat, kaip ir vakarietiški filmai. Reikia pasak-

tyti, kad eilinis žmogus už geležinės uždangos, koks jis vaizduojamas autorės, turi pusėtiną informaciją apie gyvenimą laisvajame pasaulyje ir turi apie jį sudarę ne taip jau klaidingą nuomonę.

Baltų tautų gyvenimas jau anksčiau turėjo nemažą paralelių — reikia tikėtis, kad jį rasime ir dabar. Užtat patarti- na kiekvienam lietuviui, mokančiam latvių kalbą (o tokių yra nemažai), šią įdomią knygą įsigyti. Esu tikras, kad jį skaitys ne vieną kartą, o to ji ir verta.

Pastaba. Silvijos Abeles romanas „Daugava iet ledus“ (365 pusl., kietais viršeliais, kainą 5.50 dol.) išleido Gramatu Draugs, 232 — 76th St., Brooklyn 9, N. Y.

II Pasaulinio karo antologija

Leikraštinkas, rašytojas Frank Brookhouser paruošė antrojo Pasaulinio karo antologiją, kur randamos labiau pasizymėjusių asmenų biografijos, kovų vaizdai, įvykiai įvairiuose frontuose ir t. t. Išleido Doubleday New York. Pavadinata „This Was Your War. An Anthology of Great Writings From World War II“. Knyga turi 498 pusl. ir kainuoja \$4.95. Daugiau skirta praėjo karo veteranams.

SIUNTINIŲ I LIETUVĄ SIUNTEJŲ DĖMESIUI! COSMOS PARCEL EXPRESS CORPORATION SU INTOURISTO LICENZIJĄ

2439 W. 69th St., Marquette Park Pašto Agentūroj
WA 5-2737, Chicago 29, Ill.

Pristato siuntinius į Lietuvą per 6–7 savaites. Oro paštu per 7–10 dienų tiesioginiai be tarpininkų.

Didelis pasirinkimas anglišių ir vietinių medžiagų, odos, skarelų, laikrodžių ir kitų daiktų žemiausiomis kainomis. Galima pridėti prie drabužių pupelių kavos, šokolado ir saldumų. Maisto siuntiniai iš Danijos nuo 12 iki 39 dol. pristatomi per 3–4 savaites. Prašome įsitikinti.

Planingas taupymas visada moka gerus DIVIDENDUS!!

Nuo 1905 metų, tai yra, nuo pirmos įsikūrimo dienos, MUTUAL FEDERAL SAVINGS nuolat išmokėjo aukštus nuosimčius savo taupytojams

4 1/4%

Metinis dividendas už santaupas visose sąskaitose!

PRADEKITE TAUPYTI ŠIANDIEN

Mutual

Federal Savings
and Loan Association
Chartered and Supervised by the
United States Government

2202 West Cermak Road, Chicago 8, Illinois
Phone: Virginia 7-7747 JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

COMPLETE AUTO SERVICE AUTOMOBILIŲ TAIŠYMO DIRBTUVĖ.

kurioje įsų automobilių bus pilnai užtaigtas, pradedant motoro suregulavimu, karoserijos ištaisymu, ratų subalansavimu, tiesus važinimo nustatymu, dažymo ir kitais darbais. Naujai padidintose dirbtuvėse naudojamos moderniausios mašinose automobilių karoserijai išlyginti. Dirbtuvėse visų laiku gali būti taisoma visų tūzino automobilių.

4542-44 So. Western Ave., Chicago 9, Ill.
Telef. CLiffside 4-2241

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Jonas Vadis parašė ir savo lėšomis išleido knygą „Okultiniai patyrimai“. Veikalas turi 143 pusl., kainuoja \$2; išleistas Chicagoje. Autorius sakosi pirma tetikėjęs į žemiškąjį pasaulį, bet okultistiniai patyrimai jį įtikinę į buvimą kito pasaulio. Bet nuo čia prasideda autoriaus nublūdijimai ir „pasikalbėjimai su astriniais žmonėmis“, lekiuojimus nuo stogo ant stogo, į jo „atsilankymus“ į pragaros atklanes; autorius teigia, kad ir „gyvuliai turi nemirtingą gyvybės dūšią“ (p. 24); žodžių leidinys nevertas rimto dėmesio.

• Šveicaras atvyko studijuoti lietuvių kalbos. Jan P. Locher, Šveicarijos sostinėje Berne neseniai gavęs doktoratą ir jau paskirtas dėstyti graikų ir lotynų kalbas vienoje Berne gimnazijoje, atvyko į JAV ir čia Philadelphiajos universitete pas prof. Salį ir pas prof. Senn metus laiko studijuos lietuvių kalbą. Dr. Locher Berne studijavo pas prof. Rechard, kuris yra buvęs lituanisto prof. Max Niedermann studentas.

• Draugo kultūrinius priedus daugelis renka ir saugo. Romoje tėvai marionai metų pabaigoje kultūrinį priedą įrašo ir saugo savo bibliotekoje.

• Adomui Mickevičiui prisiimti paroda įvyko Heidelbergge, universiteto bibliotekoje. Parodos iniciatorius yra dr. Hermann Buddensieg. Parodoje išstatyti autoriaus vertimai liuksunėse laidose anglų, prancūzų ir vokiečių kalbose bei Mickevičiaus žymesnių portretų foto kopijos.

Ta proga laikraštis „Rein-Neckar-Zeitung“ padeda labai objektyvias žinias apie Mickevičių ir jo kilmę. Laikraščio žodžiais, jis yra dviejų tautų sūnus — lietuvių ir lenkų. Kaip lietuvis jis didžiuojasi savo kilmę, bet kartu yra ir lenkų patriotas. Tas išplaukia, laikraščio žodžiais, iš M. gyvento laikotarpio aprašų.

Toliau aprašomi visi Mickevičiaus kūriniai ir jo, kaip pabėgėlio, odiseja po visą Europą.

• Dail. A. Valeškos meno studija tarptautinėje parodoje Chicagoje liepos 25 — rugp. 10 d. turės savo paviljoną, kuriame išstatys vitražus, mozaiką, keramiką, medžio dirbinius. Savo paviljonui dail. Valeška yra išnuomavęs 450 kvadr. pėdų. Prie jo paruošimo jau yra pradėję darbą 6 dailininkai.

• Dail. A. Tamošaitienė išaudė tris kilimus pranciškonų koplyčios altoriams Brooklyne.

APLANKYKIT TĖVIŠKĘ! Vykite patogiai ir komfortiškai žinomu

M.S. BATTERY

Gdynė—Amerikos linija iš Kanados nystų iki Southampton, Copenhagen ir Gdynės prie Baltijos (Lenkijoje), o iš ten traukiniai ar automobiliai į visas rytines Europos dalis.

BATTERY yra modernus, be prieštaišų švarus laivas, erdviais patalais dekoruotas viešasis kambariai ir patogiomis kabinomis. Jums gaus aptarn. personalas, visad pasirūpys patenkinti ir padėti keleiviams.

1961 IŠPLAUKIMAI:
Iš MONTREAL Bal. 13, geg. 17, birž. 13, liepos 11, rugp. 10, rugs. 8, spalio 6, lapkr. 7.
Iš QUEBEC — gruodžio 5.

275 svar. bagažas nemokamai asmeniui
Dėl rezervacijų ir informacijų kreipkitės į Jūsų vietinį keltinių biurą, arba

GDYNIA AMERICA LINE

192 Bay Street Toronto 1, Canada

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
MARCH — KOVO 2, 3, 4 D. D.

NAPOLEON BRAND OF IMPORTED FRENCH		
BRANDY	Fifth	\$3.19
MONNET THREE STAR COGNAC	Fifth	\$5.49
CREME DE VANILLE LIQUEUR	Fifth	\$3.49
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF		
U. S. P.	Fifth	\$4.89
RICCA DONNA IMPORTED VERMOUTH		
Dry or Sweet	Fifth	\$1.19
IMPORTED FRENCH CHAMPAGNE	Fifth	\$1.98
TVARSKI 80 PROOF VODKA	Fifth	\$2.59
KENTUCKY 9 YR. OLD 86 PROOF		
RYE WHISKEY	Fifth	\$3.19
IMPORTED CANADIAN 86.8 PROOF		
WHISKEY	Fifth	\$3.89
IMPORTED SCOTCH WHISKEY	Fifth	\$3.59

Pasinaudokite mūsų firmos patikimiausiu, atsargiausiu ir tinkamiausiu patarnavimu.
GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.
(Laisnuota per Intourist)

SIŪSKITE SAVO GIMINEMS PAKETUS
I LIETUVĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS
SIŪSKITE PAKETUS DABAR

135 W. 14th St., New York 11, N. Y., Telephone CHelsea 3-2583

Atdara kasdien nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 9 iki 4 val. dieną

141 Second Ave., New York City. Tel. GRamercy 5-7430

Arti subway — Tarp 6th ir 7th Aves.

184-186 Monroe Street Passaic, New Jersey Tel. PR 3-5376	359 West Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. Andrew 8-5040	132 Franklin Avenue Hartford, Conn. CHapel 6-4724	332 Fillmore Avenue Buffalo 6, N. Y. Tel. TL 6-2974
39 Raymond Plaza W. Newark, N. J. Tel. MArket 2-2877	900 Literary Road Cleveland 13, Ohio Tel. Tower 1-1461	11339 Jos. Campau Detroit 12, Michigan Tel. TOWnsend 9-3990	632 W. Girard Avenue Philadelphia 23, Pa. Tel. WALnut 5-8878

3216 Sunset Boulevard, LOS ANGELES 26, Calif. NORmandy 5-9887

2803 3rd AVE. (tarp 147 ir 148 St.) BRONX 53, N. Y. Tel. LUDlow 5-2624

217 E. Hennepin Ave., MINNEAPOLIS 14, MINNESOTA. Tel. FEderal 2-4908

Mūsų didelė ir patikama firma yra patarnavusi tūkstančiams pasitenkinusių klientų. 100% garantija, kad kiekvienas paketas bus pristatytas. Išsiunčiame į 48 valandas.

Adresatą pasiekia į 6–7 savaites oro paštu į 7–12 dienų.

Dabar galima rūbų siuntiniuose siųsti ir kavos pupelių, šokolado (plytelių) ir bonbonkės.

Mūsų raštinėse randasi pilniausias pasirinkimas pirmos klasės medžiagų.

Klauskite pilno katalogo, rodančio kainas dėl mūto ir patarnavimo. Katalogas veiktas.

IR ERENBURGAS BIJOJO

Reveliacijos jo autobiografijoje

Ija Erenburgas, pasižymėjęs Sovietų Sąjungos rašytojas ir žurnalistas, karo metu iškilo kaip politinis reporteris ir aršus Vakarų priešinys, pasirodė su nauja autobiografine knyga „Žmonės, metai, gyvenimas“. Nesenai, sausio mėn. pabaigoje, atšventė 70 metų amžiaus sukaktį (gimė 1891). Ta proga buvo pašlovinamas, išgarbintas ir turėjo progos dar kartą pareikšti savąjį credo bei pakritikuoti blogus rašytojus ir blogus poetus. Dabar, savo biografijoje, kurią išleido žurnalas „Novy Mir“, atidengia žaizdas, kurios pūliavo Sovietų Sąjungoje 1930–40 m. laikotarpyje, ko poveikyje Eseninas ir Majakovskis nusizūdė, o Babelis ir kiti atsidūrė koncentracijos stovyklose. Tada ir pats Erenburgas išgyveno klaidingus momentus. Jis rašo:

„Išgyvenau baimę ne karo laike, ne Ispanijoje (kur dalyvavo pilietiniame kare raudonųjų pusėje), ne bombardavimų metu, bet kada buvau namie, laukdamas, ar nesuskambs skambutis, ar nepabėgs kas į duris“.

Mandelstamo likimas

Ko Erenburgas tada bijojo, tiesioginiai nepaaiškina, bet pasakoja likimą poeto Osipo Mandelstamo, kurio raštų per paskutinius 30 metų daugiau nepasirodė Sov. Sąjungoje. Dar 1919 m. jis buvo Vrangelio „baltųjų“ areštuotas ir uždarytas į kalėjimo vienetą. Jis daužęs duris ir šaukęs: „Paleiskite mane, aš nesu gimes kalėjimui“. Buvęs apkalintas šnipinėjimu raudonųjų naudai ir tardomas pasakė: „Sakykite, ar jūs nekaltus paleidžiate, ar laikote uždare?“. Toliau Erenburgas aiškina: „Net pačio blogiausio geltonosios spaudos romano autorius bando paduoti panašų epizodą, bet policininkai dėl to nesuska sau galvos: jie verčiau nusuka galvas kitiems“.

Erenburgas apie savo draugą pasakoja toliau:

„1952 m. aplankė mane Briansko agronomas, kažkoks Merkuliovas, ir pasakojo, kad Osipas Mandelstamas dar 1940 m. miręs kažkur Sibire, už 10.000 km nuo savo gimtojo miesto. Buvęs ligonis, sėdėdavęs prie laužo ir deklamodavęs Petrarcos sonetus. Ir Osipas buvęs apimtas baimės: jis bijodavęs išgerti net nevirinto vandens stiklo, bet jame buvo daug tikros drąsos, jei sėdėdamas šalia ugnies drįsdavęs deklamuoti sonetus“.

Gruzinių poetai, žuvę valymuose

Kitą panašią istoriją Erenburgas pasakoja apie gruzinų poetus Tizianą Tabizę ir Paulių Jašvilį. Erenburgas juos pažinęs 1919 m. Tiflise ir buvęs nustebintas jų nepaprasta kultūra ir išsilavinimu. O toliau:

„Tis Ispanijos grįžau 1937 m. ir nuvykau tiesiai į Tiflisą, bet neradau nė Tiziano, nė Pauliaus. Kas su jais nutiko, galiu papasakoti Guram Assatiani — autoriaus knygos apie Tabizę — žodžiais: panašiai, kaip ir kiti jo bendraamžiai ir dideli rašytojai: Jašvilis, Džavakšvilis, Mizišvilis ir kiti, Tabizę kritauka nuo fanatiškų liaudies priešų žmogžudžiškos rankos“.

Kieno ta „žmogžudžiška“ ranka buvo, Erenburgas ir vėl nepaaiškina, bet kas žino ano mato „valymus“, tas nesunkiai dapsitrotės.

Argi neužtenka šių pavyzdžių, kad Erenburgo autobiografijos skaitytojas suprastų, kodėl autorius drėbėdavo iš baimės ne kur kitur, o savo namuose, savo bute. Bet, kad Erenburgo išpažinties skaityto-

jas neimtų per daug leistas į atsiminimus ir apdūmojimus, autorius staiga keičia temą ir aiškina:

„Pastebėjau daug kartų, kad baimė yra keistas jausmas, o dažniausiai visai irracionalus“. **Balmontas Maskvos tramvajuje**

Iš laikų tuojau po spalio revoliucijos, Erenburgas paduoda tipingų, įdomių atsiminimų. Pvz.: „Balmontas, kaip visuomet labai rafinuotas, įsispaudė drauge su manim į Maskvos tramvajų, kur žmonės, kaip silkės statinėje, tik alkūnėmis sklinasi sau kelią. Balmontui tai būdavo šlykštu ir jis šaukdavo: Pasitraukite, galvijai, duokite kelią saulės sūniui! Ir niekas nereaguodavo“.

O štai Majakovskis, apie kurį Erenburgas prisimena rašęs „Izvestijose“ tuojau po pirmojo sovietų rašytojų kongreso: „Plojome jam ne dėl to, kad norėjome Majakovskį kanonizuoti, bet dėl to, kad jo vardas mums reikė išsilaisvinimą iš bet kokių literatūrinių varžtų“.

70 m. sukaktis

Toks yra Erenburgas savo autobiografijoje, sulaukęs 70 metų amžiaus. Tas jo amžiaus jubiliejus buvo atšvėstas labai iškilmingai: jam buvo įteiktas jau antras Lenino ordinas, daug medalių, jo atvaizdas pasirodė visuose laikraščiuose, apie jį buvo parašyti ilgiausi straipsniai spaudoje. Sausio 25 d. ryte Erenburgas kalbėjo per radiją ir skaitė savo autobiografijos ištraukas, kas sukėlė nepaprastą klausytojų susidomėjimą. Bet to neužteko: Erenburgas tos pačios dienos vakare, kai jam pagerbtai rašytojai ir kiti intelektualai susirinko, pakartojai kaip iš savo praeties: „Man atrodo, kad aš miriau prieš 10 metų...“ — kalbėjo klausytojams. — Visi mane gyrusieji (buvo daug kalbų ir begalės sveikinimų) nutylėjo labai svarbų periodą — atoslūgio periodą ir mano svarstymus apie Čechovą ir Stendhalį. Kai kurie kritikai manė reikalo girti Erenburgą už tai, kad jis kritikavo fašistus ir Amerikos karo kursytojus, o nutylėjo tai, kad jis rašė apie Stendhalį ir Čechovą bei panašius kitus. Pagal mane, atoslūgis nėra kaltė ar nusikaltimas. Tai, kas įvyko paskutiniaisiais metais, tik dar labiau sustiprina mano įsitikinimą“.

XIX a. literatūra buvo aukštesnė

Polemika užsimėgė ir Erenburgas ją dar labiau pagilino, negailėstingai puldamas tuos, kurie susirinkę jį pasveikinti ir pagerbti.

„Turime šiandien kvalifikuotų skaitytojų, kaip niekad, bet XIX a. literatūra buvo daug aukštesnio lygio, negu šiandieninė“.

Savaime suprantama, kad pagal reikalą, jis pasisako už „ideologinę literatūrą“, už literatūrą, kuri turinti tarnauti komunizmo idėjoms, bet literatūra, pagal Erenburgo supratimą, „neprivalo vien tik kartoti laikraščių vedamųjų mintis, arba vaizduoti pusiau nusmukusius didvyrius, o juo labiau savo patriotizmą reikšti kitų niekinimu ir užgauliojimu“.

„Kitados mus, — pasakojo Erenburgas, — vadino proletariato revoliucijos būgnininkais ir triūbininkais, ir aš tuo didžiuojusi. Šiandien — daug kas yra pasikeitę. Be harmoningo ir visapusiško išsivystymo, negalima sukurti komunistinio žmogaus. Reikia sukurti gyvenimo simfoniją. Bet simfoniją sudaro ne vien tik būgnai ir triūbos. Šiandien būgnai ir triūbos ne žadina, o migdo. Jau laikas,

Uranių sračiai, laikomi rankoje Babcock & Wilcox laboratorijoje Lynchburg, Va.: jie bus panaudoti varyti didžiausią pasaulyje atominiu kuru varomą keleivinį prekinį laivą Savannah. Kiekvienas toks šratelis gali laivą varyti visą mylią. To laivo atominis reaktorius (energijos perdavimui naudojantis vandenį) bus „užtaisytas“ 682.000 tokių atominių šratų ir galės nuplaukti net 360.000 mylių, nebeapildant atominio kuro. Tas nuotolis sudarytų 14 kartų kelią aplink pasaulį.

kad šiuos dalykus suprastų ne tik didieji būgnai, bet ir orkestrų dirigentai“.

Rusai ir... žydai

Erenburgas yra pasiryžęs savo dar gana gyvą gyvenimo sauleidį pasvėsti tiesiai skelbti, tiesiai let kuria kaina, tiesiai, kuri išplaukia ne iš rasinės neapykantos o tik iš tautų brolytės.

„Aš didžiuojusi, — kalbėjo aname pagerbimo vakare, — galėdamas būti rusų rašytojų tarpe. Žinau, kad šie mano žodžiai sukels nustebimo tuose, kurie atsimena, kaip lygiai ir aš, anuos laikus, kada, jei paminsime tik Bielinskį, kuris buvo pažangus žmogus, buvo puolama visa, kas jam buvo brangiausia, šaukiant kiekvieno kryžkelėje prieš „valkatas be paso“. Taip, ir mano pase yra įrašyta ne rusas, o žydai... Bet aš laikau save rusų rašytoju. Tačiau gana apie šiuos dalykus. Patinka kam, ar ne, aš esu rusų rašytojas. Bet kol

— Dr. J. Sav.

ŽINIOS IŠ OKUP. LIETUVOS

▼ **Augustas Gričius**, nepriklausomybės metuose rašęs daugiausia humoristinius rašinius, pasirašydamas Pivošos slapyvardžiu, prieš metus minėjęs savo amžiaus šešiasdešimtmetį, — pastaraisiais metais yra pasinėšęs į dramaturgiją bei kinematografinių scenarijų rašymą. Vienas jo teatrinis veikalas, „Karšta vasa- ra“, prieš porą metų pastatytas Vilniaus Dramos teatre, Maskvos marksistinių cenzorų „pripažintas tinkamu“, buvo vaidinamas ir už paveržtos Lietuvos ribų. Ne taip sklandžiai Augustui Gričiui nusidavė su pirmąja kinokomedija, „Kalakutas“, pažaminta Vilniaus kinostudijos prieš metus, tų pačių maskvinių cenzorių rasta ne visai tinkama ir, su nurodymais „kur, ką ir kaip pataisyti“, buvo grąžinta Vilniaus studijon. Buvo žinių, kad „Kalakutai“ buvo „karpomi ir klijuojami“ praėjusiais metais, bet, pasirodė, kad ir tų „pataisų“ dar nepakako: turimomis žiniomis, „Kalakutas“ akyje cenzoriai tebepešioja dar ir dabar, vis dar nesugebėdami jį paruošti taip, kad jie patiktų Maskvos „marksistinių talmudistų“ ružavam skoniui...

JŲS GALITE PASITIKėti DAKTARO PARASYTO RECEPTO TIKSLIU IŠPILDYMU, KAI KREIPIATES Į MŪSŲ VAISTINĘ.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie sekmingai veikia. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių, vėliausiai išrastų.

Kviečiame ir Jus duoti mums išpildyti Jūsų daktaro parasytą receptą ir įsitikinti, kad mūsų vaistai švieži, kainos labai prieinamos.

DARGIS Drug Store

CHARLES DARGIS, Reg. Pharmacistas

2425 W. Marquette Road, Chicago 29, Ill. Tel. HF 6106-4-6050

Vaistinė atdara: Kasdien nuo 9:30 v. r. iki 9 v. v. Seštadienį 9:30 iki 6 v. v. Trečiadienį uždaryta.

Aug. Gričiaus 60 m. amžiaus sukakties proga, buvo išleista trumpesniųjų rašinių rinktinė „Žmonės“ ir garsinta, kad ta pačia proga bus išleista šio autoriaus seniau išspausdintų humoristinių rašinių pora rinkinių. Minėtos rinktinės iki šiolai nepasirodė, vargiai jos ir nepasirodys, nes apie Pivošos „humoristinių palikimą“ paskutiniu laiku jau nieko nebekalbama...

Praėjusiais metais Augustas Gričius buvo pasūstas į „Visasąjunginį dramaturgų seminara“, kuris įvyko Latvijos rašytojų namuose, Dubultų vasarvietėje. Paskutiniomis žiniomis, praėjusių metų rudenį Augustas Gričius, buvo pasiūstas į tas Gričius buvo pasiūstas į tografijos darbuotojų kongresą, kuriame atstovavęs „lietuviškų pilkųjų šešėlių“ gamybos darbuotojus.

Suprantama, kad tame ir kituose panašiuose „tarybiniuose kongresuose“ Augustas Gričius tebuvo tik kaip „pivošinis humoristinis stebėtojas“, bet ne savo ir ne „tarybinės Lietuvos“ kinematografijos darbuotojų va- lios bei norų reikėjęs.

Andr. Jog.

▼ **Susaudyto gen. Vytauto Putnos** knygos, Stalino susaudyto lietuvių generolo Vytauto Putnos knygas naujomis laidomis dabar išleidžia sovietų gy- nybos ministerija. Pvz. gen. Putnos knyga „Rytų frontas“ jau gaunama ir kaikiuriose Lietuvos bibliotekose. Lietuvos centrinė biblioteka pasigamin- mikrofilminį nuorašą gen. Putnos 1927 m. Leningrade išleis- tos knygos „Prie Vyslos ir at- gal“; šio veikalo naujos laidos, matyt, dar greič nesitiksima.

▼ **J. Jurginis** parašė Lietuvos meno istorijos bruožai. Aštuoniuose plačiuose skyriuose vaizduoja Lietuvos meno raidą nuo pirmųjų iki dabartinių laikų.

▼ **Lietuvos filmas** „Gyvieji didvyriai“, ryšium su Stalingrado kautynių minėjimu, buvo demonstruojamas sovietų atstovybėje Paryžiuje. Filmą palankiai recenzavo tik komunistų „Humanitė“.

▼ **Chemijos žodynas** Lietuvoje išleistas 1960 m.; autorius — K. Daukšas. Knyga turi 449 pusl.

PASIRUOŠKITE ŽIEMAI

Leiskite mums patikrinti Jūsų centrinį apšildymą

Pakeičiame i GAZO—ALYVOS apšildymą

Paruošta KURENAMA ALYVA Pilnas patarnavimas Išimokėjimo sąlygos

ANGLYS Komerciniam Rezidentams namams

SIURBLIAIS ISVALOMI Boileriai—Center. krosnis

GAPS ALYVA—ANGLYS

Kreipkitės i mus visais apšildymo ir air-conditioning reikalais 2735 W. 63rd St. Dieną ar naktį PROS. 6-6677

Mes įrengiame — Mes aptarnaujame

- Stokerius — Boilerius
- Anglines krosnis — Alyvos degintuvus
- Karšto vandens šildytuvus

Pardavėjas: Vincas Doba

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

SIŪSKITE DOVANAS VELYKOMS!

Geriausiam patarnavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1947 metų pati turi pasirašiusi sutartį su Inturistu, Maskvoje.

Mūsų imamas patarnavimo mokestis pigiausias. Per mus siųsti siuntiniai pasiekia gavėjus greičiausiai. Turime didžiausią pasirinkimą geros rūšies prekių. Atvykus automobiliu, dviejų valandų parkavimo išlaidos atlyginamos. Prašykite naujo katalogo.

TELEFONUOKITE:

Phone: WAbash 2-9354

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 S. State St., Chicago 4, Ill.

▼ **Vilniaus valst. konservatorija** šiemet išleis 45 chorve-trumpesniųjų rašinių rinktinę, instrumentalistus, vokalistus, kompozitorius, muzikologus, aktorius ir kt. muz. specialistus (E).

Fordo milijonai švietimui

Fordo Fondas 1960 metais švietimo ir kitiems kultūrinės žašpos reikalams išdalino \$160.710.903. Tas fondas gausiai šelpia ir privačias aukštąsias švietimo įstaigas. Pvz. Notre Dame Universitetui paskyrė \$6.000.000 specialiai programai vykdyti.

Iš viso Fordo Fondas nuo 1951 metų švietimo, mokslo, medicinos įstaigų rėnimui ir kitiems kultūriniais tikslams per dešimtmetį jau yra išdalinęs \$1.300.000.000.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimams rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago Virginia 7-7258-59

TRŪKUMAS MAISTO SOVIETŲ SAJUNGOJE

Siuntiniai būtina reikalingi SIŪSK MAISTĄ DABAR!

Muitas apmokamas cila. Nemo-kamas pristatymas. Pilnai garantuo-ta ir apdrausta. 10 sv. rūkyto bekono\$24.99 10 sv. tauky\$19.50

HOUSEHOLD SPECIAL \$39.00

Bendrasis svoris 44 svarai. 500 g. degintos kavos, 10 sv. cuk-raus, 10 sv. kvietinių miltų, 10 sv. ryžių, 5 sv. rūkyto bekono, 2½ sv. virinam aliejaus, 2½ sv. rūkyto kumpio.

FAMILY SPECIAL \$39.60

500 g. degintos kavos, 500 g. blandų kakavos, 200 sv. Ceylono arbatos, 1.000 g. cukraus, 500 g. virinam aliejaus, 500 g. sūrio, 1.000 g. kvietinių miltų, 1.000 g. ryžių, 500 g. parink-tų džiovintų vaisių, 500 gr. rūkyto bekono, 500 gr. rūkyto kumpio, 500 g. džiovintų vynuogių, 500 g. so-koladinių saldinių, 500 g. saldainių, 250 g. pipirų, 200 amerikoniš-kių cigarečių.

Prašyk pilno sąrašo.

GRAMERCY, Dept. D

118 E. 28th St. — Suite 906 New York 16, New York

Tel. MU 9-6598

Darbo valandos nuo pirmadienio iki penktadienio 9:30-5:30. Sešt. 10-1. Sekmadienis uždaryta.

BENDRAS APDRAUDIMAS

Automobilių, ligoninė, buvi-mas, gaisro, gyvybės, bendras atsakomybės (Liability) ir kt.

E. A. KLINE

175 West Jackson Blvd., CHICAGO 4, ILL. WEbster 9-4380 Namų tel. Linden 4-6104

Platinkite „Draugą“.

BŪKITE APSIRŪPŲ VISADA SKANIAIS GAMINIAIS, kad galėtumėt pavaišinti saviškius ir taip pat atsilankiusius svečius!

Čikagiečiams jau gerai yra žino-mas puikus Brighton Bakery gaminių skonis. Gyvenantieji ne Čikagoje da-bar taip pat gali apsirūpinti skaniais BRIGHTON BAKERY gaminiais: Raguoliu (Baumkuchen), lietuviš-kais biskvitais, įvairių skonų py-ra-gaičiais, aguoninėm babbom, medau-ninkais, mazurkoms, lietuviško sko-nio keksais, įvairiais tortais, aštuonių rūšių duona ir kitais ga-miniais. Tuos visus gaminius BRIGHTON BAKERY pasius jums paštu. Reikalaukite gaminių kainoraščio, iš kurio pasirinksite kas jums yra reikalinga. Čikagiečiai gali vietoje (kepykloje) gauti jau pagamintą prancūzišką tešlą, iš kurios patys namie pasigamins sau pageidaujamus kepinus.

BRIGHTON BAKERY

2457 West 46th Street Chicago 32, Illinois Telef. Virginia 7-1250

BRIGHTON BAKERY GAMINIŲ REIKALAUKITE VISOSE MAISTO KRAUTUVĖSE

PASIRUOŠKITE ŠIŲ METŲ ATOSTOGOMS!

Šių metų atostogas planuokite jau dabar, kad galėtumėt turėti geresnį pasirinkimą ir lankytis viety ir lėktuvų ar laivų pasirinkimą

SEGHEITI TRAVEL BUREAU

2451 S. Oakley Ave., Tel. YA 7-3278, Chicago 8, Ill. sutvarko dokumentus, parūpina kelionę lėktuvais, geležinkeliais, autobusais, laivais, kaip keliauti Europoje taip ir planuoti ato-stogas P. Amerikoj, Kanadoj ar ir pačioj Amerikoj įvair. vietose.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti perverslu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų. AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY AMERICAN BONDING COMPANY AMERICAN INDEMNITY COMPANY DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO. PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY PEARL ASSURANCE COMPANY RELIANCE INSURANCE COMPANY UNIVERSAL INSURANCE COMPANY WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 800

Telefonas Central 6-5206

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **M. Sluckis** — sūpnas pripažindamas. M. Sluckio kelionės tikslas buvo 1) suniekinėti Amerikos gyvenimą ir 2) parodyti, jog čionykščiu lietuvių didelė dalis esanti palanki Lietuvos okupantų darbams. Pirma tiklas labai jau nepavyko: per keleto „L. ir Meno“ numerių rašytuose amerikiniuose išpuočiuose yra tiek prieštaraimų, jog Lietuvoje kiekvienas pradioto išsilavinimo skaitytojas iš to smagiai pasijuoks. O iš M. Sluckio bandymo parodyti, jog Lietuvoje išsilavinusių knygų čia „mieliau skaitomos, negu JAV išleistos“ arba „kaip sniegas jų rankose sutirpsta seni laikraščiai“ (suprask: Lietuvoje išsina), gali net pati „Vilnia“ pasisaipti: kai ten atsiunčia kurios knygos bent 10 egzempliorių, tai jų net per trejus metus niekas neįsiperka. Tie, kurie gauname iš Lietuvos laikraščių, per kelis metus būtent nesutikome nė vieno, kuris būtų paprašęs jų pasiskaityti. Niekas jų neperka nė tokiam vietai Cross World Books knygyne. Prieš 3 mėnesius buvau liudytojas įdomios scenos tame knygyne: vienas lietuvis rinkosi, rinkosi ir išsirikto septynis „Tiesos“ numerius; traukia 70 centų, o knygyno savininkas paima visus esamus kelių mėnesių „Tiesos“ numerius (jų buvo gal pora šimtų) ir, iškisęs pirkėjui į glėbį, užrašo ant viršutinės tos krūvos numerio: „viskas — 70 centų“. Kai apstulbęs pirkėjas, nežinodamas ką su tuo glėbiu veikti, bando aiškintis, savininkas šypsodamasis siūnia pas kasininkę ir prideda rusiškai: „taip yra daromas biznis“. Dar pasivijęs pasiūlo nemokamai latviško dienraščio kupetą, bet lietuvis atsako latviškai nesupranta. Tai matote, „kaip tirpsta seni laikraščiai“ rusų, nesugebančių jų nusikratyti, rankose. Atėityje, aišku, tas ruselis paprašys jam nebesiuntinėti lietuviškų laikraščių, kuriuos jis čia turi vargo net už dyką išdalyti (b.).

• **Juozas J. Bachutas** išleido naują savo kelionių knygą: „Ko važiauvau į Europą... 1960 metų rudenį“. Leidinys gausiai iliustruotas, skoningai atspausintas, turi 24 pusl. Čia aprašomas vizitas min. Balučiui ir Londono lietuviams, atsilankymas į Vasario 16 gimnaziją, kur ypač skurdus vaizdas barakuose įrengtoje valgykloje, virtuvėje, kai kuriose klasėse: „Dau kur per sienas švilpia vėjas. Kai kur grindys tokios, kad, jei ant vienos lentos užstojęs stipriau pamintum, tai koja greičiausia kiaušiai per grindis išlįstų“. Gimnazijai labai trūksta mokytojų ir reikia naujų pastatų. Toliau aprašomas lankymasis pietų Vokietijoje, Austrijoje ir Olandijoje. Pabaigoje specialus skyrius — ką daryti su Vasario 16 gimnazija. Autorius, pasitaręs su vysk. V. Brizgiu, siūlo naują projektą: parduoti dabartinę gimnazijos nuosavybę, kur nors mieste nupirkti patogų bendrabutį, jame apgyvendinti lietuvių moksleivius ir ten sustiprinti jų liuanistinį auklėjimą ir švietimą, bendram gi išsilavinimui: siunčiant į vietines mokyklas.

Leidinyje paruoštas rūpestingai, išleistas dailiai, tik autorius norėjo viską labai suglausti apimti, todėl išėjo daug kur labai konspatyviai ir protokoliskai.

• **Alės Rūtos** romanas „Zvaigždė virš girios“ jau atspausdintas ir baigiamas įrašyti. Tai veikalas iš Alės Rūtos serijos „Didžioji meilė“; vieną tos serijos dalį — „Motinos rankos“ — yra išleidęs Liet. Knygos klubas.

• **Los Angeles Dailių Menų kld'o** susirinkimas įvyko vasario 26 d. Aldonos ir poeto Bernardo Brazdžionių namuose. Programoje buvo naujo klubo nario priėmimas ir jo pasveikinimas, literatūrinė dalis, pranešimai bei diskusijos ir vaizės, draugiškai pasidalinant mintimis apie literatūrą ir meną apskritai. Rašytojas J. Balčiūnas — Švaistas perskaitė savo įstojamąjį credo, pavadindamas „Prie slenkščio“. Čia jis pasisakė, kad išbandęs piemenio, zakristijono padėjėjo, grafo virėjo, mokytojo, kario, rašytojo darbus. Visi pergyvenimai bei užsiėmimai paliko jame gilius pėdsakus, sukratė jo filosofiją, nusiuteikimą bei pasaulėvaizgį ir tai, be abejo, atsispindi ir atsispindės jo kūryboje. Klubo pirmininkas B. Brazdžionis ir visi nariai bei svečiai J. Švaistą nuoširdžiai sveikino. Bronys Raila, pagal klubo tradiciją, atsakė irgi raštu į rašytojo J. Švaisto credo. B. Railos atsakymas buvo nemažiau įdomus ir puikiu humoru perpintas, kaip ir J. Švaisto pasisakymas.

Literatūrinę dalį puikiai pateikė, visus klausytojus nustebindamas ir pradžiugindamas, pirmininkas B. Brazdžionis, užskudamas juosta, įkalbėjęs Bostono rašytoją. Losangeliečius Dailių Menų klube sveikino poetas Stasys Santvaras, Alė Santvarienė, o savo kūrybos paskaitė Antanas Vaičiulaitis, Zigmąs Gavelis, Juozas Mikuckis, Pranas Lembergas, sukaustuvininkas Faustas Kirša ir Stasys Santvaras. Aktorė A. Gustaitienė gražiai paskaitė Elenos Tumienės poezijos, ją savaip perteikdama, ir Jonas Vasiliauskas — Maironio poezijos. Literatūrinę dalį puikiai užbaigė poetas humoristas Antanas Gustaitis.

Susirinkimui baigiantis, naujo klubo pirmininku buvo paskieestas rašytojas Juozas Tinišis. Leonas Kančauskas, naujos foto studijos Los Angeles savininkas, padarė nuotraukų.

• **Latvių dailininko Sigismundo Vidbergo** grafikos paroda įvyko Chicagoje, Hull namų Bowen salėje praeitą savaitę. Buvo išstatyta 60 paveikslų, savo kūrybingumu patraukusių lankytojų dėmesį. Tarp lankytojų matėsi nemažai latvių jaunimo. Paroda apėmė dailininko tremties laikotarpį: 1945—1960 metus. Paskutinieji metai kūrybingiausi. Paveikslų temos — darytos knygų iliustracijos, jūros pakrantės, kalnai ir kiti peizažai, Harlemo ir kiti miestų vaizdai, modelio piešiniai; yra ir reigiinių temų, kaip „Vienuošlės“, „Bernadotos regėjimas“. Dži. Vidbergas jau sulaukęs 71 m. amžiaus. Meną yra studijavęs pas Stiglicą Petrapių, dėstė grafiką Rygos Meno akademijoje, Rygos muziejuje vedė grafikos skyrių, iliustravo knygas Latvijoje ir čia JAV-se. Dabar dirba komercinio meno srityje. Gyvena New Yorke. Dar 1921 m. buvo palinkęs į abstraktizmą ir tada yra sukūręs abstraktinius paveikslus — gelių kvapų ciklą: rožių ir kitų.

• **Vasario 16-čios gimnazijoje** šiomis dienomis vyksta abiturientų rašomieji egzaminai. Rašomųjų egzaminų visas temas parinko pati švietimo ministerija. Egzaminai vyksta vokiečių valstybinės gimnazijos direktoriaus priežiūroje. Niekant-riai laukiamas egzaminų išdavos.

Aptaras keliautojo į tolimas erdves. Jį užsidėjęs inžinierius universiteto Biotechnologijos laboratorijoje Los Angeles mieste. Šalmas yra nukeliamas; matyti dvi antenos ir šviesa į žemę. Rankose laikomas kastuvas tik parodyti, kad juo apsilvilkęs inž. J. Adams gali naudotis savo rankomis, aptrauktomis gumėmis rankovėmis. Šis drabužis dabar naudojamas inžinierijos studentų projektavimo problemoms.

• **Nė vienas lietuvis šiomet** nenusmuko ligi Lenino premijos. Jau paskelbti įvairių tautybių kandidatai 1961 metų lenininėms premijoms gauti. Laisvas lietuvis turi bent tokią paguodą, kad šiomet nė vienas Lietuvos rašytojas neįtrauktas į tos bolševikinės premijos kandidatatus. Taip pat neįtrauktas į nė kitų šričių mūsų menininkai. Daugumą kandidatų, kaip ir kasmet, sudaro patys rusai, bet ir ukrainiečių ir kirgizų, ir uzbekų netrūksta. Lietuviams šiomet pavyko, matyt, išvengti tiek nusilenkti rusiškio komunizmo dievačiui, kad būtų pagrindo kandidatuoti į šią okupanto premiją.

DIDELIS IŠPARDAVIMAS
JEWELRY — LAIKRODĖLIŲ DEIMANTŲ URMO KAINOMIS!

BENRUS, BULOVA, ELGIN, LONGINES
Nuolaida dovanoms siūsti į Lietuvą

Kišeniniai laikrodėliai \$1.95
Sveicariški 7 akmenėlių laikrodėliai, vertės \$15.00, po \$4.95
Aukštiniai laikrodėliai, geltono aukso, 17 akmenėlių, vertės \$59.00, po \$35.95
Aukštiniai žiedai su akmenėliais, vertės \$10.00, po \$4.95
Deimanto žiedai, vertės \$100.00, po \$59.95
Custom Jewelry, vertės \$3.00, po \$1.00
Kliperiai plaukams kirpti \$4.50
Deimantiniai rėžtukai stiklui pjauti \$3.75
Gintaras už pusę reguliars kainos

BUDRIK FURNITURE
3241 S. Halsted Street
Tel. Calumet 5-7237

Krautuvė atdara pirmadienį ir ketvirtadienį iki 9 val. Kitom dienom iki 6 val. Sekmadieniais 11-5.
Budriko radio programos sekmdienį iš stoties WHFC, 1450 kil. 2:15 val. po pietų.

GUZAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

• **Alfonas Vambutas**, „Vilkolakio“ motyvais vėl parašė šaržuotą komediją „Susitartinimas“. Vaizdžiai ir sąmojingai charakterizuoja tremtinių bendradarbiavimą su senaisiais ateiviais Amerikoje. Prieš porą savaitių Vambutas yra parašęs dviejų veiksmų komediją „Jau natvės paklaidos“, ir dabar baigia seniai pradėtą rašyti keturių veiksmų komediją „Kiauros kišenės“, kur šaržais atvaizduoja tremtinių gyvenimą ir veiklą Vokietijoje.

Veikalai bus išleisti atskiromis knygomis. Autorius gyvena Chicagoje.

• **Juozas Burba**, mokytoją ir publicistą, prisimename ryšium su vakar suėjusia 40 m. sukaktimi nuo jo mirties. Mirė 1921 m. kovo mėn. 3 d. Raguvoje, teturėdamas apie 40 m. amžiaus. Mokytojavo Andronišky, Raguvoje, nuo 1905 m. bendradarbiavo „Vilniaus Žiniose“, vėliau — „Lietuvyje“, „Mokykloje“, „Draugijoje“ ir kituose laikraščiuose.

• **J. Gliudys, jr.**, rašytojo Jurgio Gliandos sūnus, domisi žurnalistika ir bendradarbiauja savo mokyklos laikrašty, leidžia Los Angeles skautų vietinį laikraštį, pamėgęs fotografavimo sritį ir padarė eilę nuotraukų iš „Draugo“ romano jūrų komisijos posėdžio. Tos ju nuotraukos buvo panaudotos mūsų dienraščio kultūros priede.

• **Lietuvos Inžinierių ir Architektų sąjunga**, bendradarbiaudama su konsulu dr. P. Daužvardžiu, ruošia lietuvių skyrių tarptautinėje parodoje Chicagoje (liepos 25 — rugp. 10 d.). Tam reikaliu McCormick parodų salėje yra išnuomota 200 kvadr. pėdų vieta.

• **Dail. Ant. Vaikšnoras** Čiurlionio galerijai Chicagoje padovanojo savo kūrinių „Prūdas miške“.

• **„Stedros“ 30 metų** sukaktis. Sukanka 30 m. nuo Kaune, VDU-te, įsteigtos Studentų Teatro dr-jos. Lietuvoje dabar „Stedros“ nuopelnų daugiausia priskiriama J. Grybauskui, o iš tikrųjų žymiai svarbesnį vaidmenį ten vaidino Pulgis Andriusis ir kt., kurių nūnai nė vardo Lietuvoje neleidžiama paminėti, kadangi jie nuo J. Grybausko atsiribojo ir pasirinko laisvę svečiose šalyse.

• **Dail. Jonas Subačius** ruošia menišką vyty, tinkamą užlipinti ant automobilio ir pan. Išleis Lietuvos Vyčiai; dėl to bus ir įrašas „Knights of Lithuania“.

TELEVIZIJAS
Sąžiningai ir nebrangiai taisau. Už patarnavimą vietoje \$3.00, už dirbtuvės darbą — \$10.00 ir daly. Pigios paveikslinės lempos.
J. M. GLUDIS
2519 W. 69th St. U. S. A. PR 6-1063

PRECIN PHOTO STUDIO
(Incorporated)
EDVARDAS ULIS, sav.
4068 Archer Ave. Tel. VI 7-2481

MOVING
A. BENULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus iš tolimų ir artimų atstumų.
Tel. RE 7-7083

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMU! MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. Victory 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Rastinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

1909 1961
Taupyk Stipriausioje
CHICAGOS TAUPYMO BENDROVEJE!
4 1/4% Turtas \$80,000,000.00
Atsargos Fondas . . . \$7,500,000.00

Dividendas mokamas visoms santaupoms
Justin Mackiewicz, Chairman of the Board
Justin Mackiewicz, Jr., President
FREE PARKING
STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

VALANDOS: Kaadien įskaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaro.

DIDŽIAUSIA IR MODERNISKAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE
Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!
John Savickas Monuments
11849 So. Kedzie Chicago 43, Ill.
Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.
Dėl susitarimo (appointment) galite pašaukti kiekvieną laiką
Telefonai: BE 8-3632 arba BE 8-4718
Atidara kasdien ir rekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 v. vak.

• **Antanas Šašas** jau baigė rašyti spaudai italų - lietuvių kalbos žodyną. Leidžia tėvai sauležiečiai Italijoje.
• **Juozas Paukštys** paruošė spaudai lietuvių - italų kalbos žodyną. Leis saležiečių spaudai Italijoje.

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS
Paruošia gėles iš savo šildadarzių vestuvėms, krikštyms ir kitoms iškilmėms. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti kampe, lūsy artimųjų.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON'S
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Laidotuvių Direktorai MAZEIKA & EVANS
6846 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Petkus TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-29
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Ambulansų patarnavimas dieną ir naktį. Reikale šaukite mus.
Mes turime koplyčias visose Chicago ir Roselando dalyse ir tuoju patarnausime.
SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. LAFayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
PETRAS P. GURSKIS
659 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
VANCE FUNERAL HOME
1424 S. 50th AVE. OLYmpic 2-5245 ir TOWNhall 3-9667

SPYGLIAI IR DYGLIAI

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

SVARSTYMO MALONUMAI

Visokių žemėje malonumų yra: vieni mėgsta arklų lenktynes, kiti knygas, tretieji kortas, kitas paskui kiekvieną sisoną lekia, o mūsų nemaža lietuvių mėgsta gražiai pasikalbėti. Pasikalbėti ir svarstyti tikrai reikia. Lietuvis jeigu tik vienas, tai jis nekaltas, o tuojau dirba, net negražu taip dirbti, o jeigu jau daugiau, tai tada pradeda gražias prakalbėles sakyti, svarstyti, komisijas rinkti, projektus ant projekto, o tame projekte vėl koks projektas, primininkas, ir pakomisiijos ir šimtas rašteliai. Taigi Kapočius sugalvojo leisti enciklopediją ir visa puikiai eina, o kai nutvėrė tą mintį posėdžia-

Skamba šauiniai telefonas, Auga Razmos milijonas.

tojai, tai kalbėjo, tai rašė, maždaug koks vienas tomas išeitų iš tų visų malonių ir gražių svarstymų. Gerai, kad Kapočius pradėjo darbą, taip ir būtų nusikandęs enciklopedija plepalynė.

Va, toks Zobarskas išleido net keletą knygų vienas pats, Biliūno Brisiaus galas net į vadovėlių anglišką pateko, o jeigu tik būtų pavadęs tą darbą kokia draugijai, tai visa taip švariai būtų dulkėm užnešta, kad joks anglosaksas nė nemirktelėjęs galėtų pasakyti, kad lietuviai jokios literatūros neturi.

Dail. Valeška paviljoną savarankiškai pastatė ir premijų laimėjo, o kai bendrai visi renge tai per visokius guzikus netiko nebuvo galima matyti. Toks jau linksmas lietuvių būdas, kai jis tik vienas tuoj čiumpa už darbo, o kai kruvoj tai valiai plepėti.

Balfo darbuotojai surenka dešimtis tūkstančių dolerių, o partijos prie tų tūkstančių dolerių, buė, ir 12 direktorių, kad linksniau būtų, lyg kad ten kokį partijos direktorių būtų galima vietoj pašalpos kokiam vangstanciam siųsti.

Prieš keletą metų Bendruomenė pradėjo svarstyti fondo reikalingumą. Net linksma buvo, kad taip ilgai svarstė. Dabar kai dr. Razma pradėjo tūkstantėlius rinkti, Bendruomenė valiai kalbėti, net miela. Tik statutai, statutėliai, posėdžiai, nutarimai, aplikacijos, rezoliucijos tiesiog kaip geroj ministerijoje. Planuoja, kad net

miela. Razma turi jau 50 tūkstančių, o Bendruomenė jau turėjo 37 posėdžius. Vienas žmogus renka pinigų, visas būrys šneka, svarsto, dalyja, tariasi net gražu. Tikros soclentynės. Atrodo Razma surinks 100 tūkstančių, o organizuotieji pasakys 100 kalbų ir raštų parašys su visokiom rezoliucijom aplikacijom ir kitokiom racijom, kad net galvą skauda nuo to linksmo rašiško.

Taigi, pakalbėti verta. Kam gi žmogus gyventum, jeigu nekalbėtum. Tam ir draugijos visokios, kad žmogus galėtų veikti. Kas gi be veikėjavimo, tiesiog baisi nuobodybė.

Taigi, sveiknam visus, kurie mėgsta kalbėti, o tie, kurie dirba yra tikri nenaudėliai. Juos visus reikia nuskandinti begalinių plepėjimų vandenynė, tegu sau plaukia su savo paviljonais ir milijonais. Apie tuos, kurie gražiai kalba, A. Gustaitis šitokius posmus yra parašęs:

Šiausias pakaušis tik pagalvojus,
Šiausias ir nuo kalbų tų.
Koks šiam pasauliui kiltų pavojus,
Jeigu manęs nebūtų.
Kas doleraičius kaip šilkas plonas,
Glostytų šimtą kartų,
Ir be norągo tautos dirvonus
Tik liežuviu išartų?

P. M.

Viso pasaulio žmonės juokiasi ta pačia kalba.

Mirė natūralia mirtimi

Skotas griebė centą, kuris riedėjo į didelio judėjimo gatvę, pateko po automatinę ir buvo mirtinai sužeistas. Daktaras, apžiūrėjęs mirusį, išrašė pažymėjimą:

— Mirė natūralia mirtimi.

VIENAS KELIAS

— Sūneli, bėk ir įmesk tėvo priešpiečius į autobusą.
— Į kokį autobusą?
— Nesvarbu į kokį, tėvas juk dirba pamestų daiktų skyriuje.

VEGETARAS

Dr. A. Račkus "Drauge" rašo: "Sviestas mažiau tukina nevo, kad taip ilgai svarstė. Dabar kai dr. Razma pradėjo tūkstantėlius rinkti, Bendruomenė valiai kalbėti, net miela. Tik statutai, statutėliai, posėdžiai, nutarimai, aplikacijos, rezoliucijos tiesiog kaip geroj ministerijoje. Planuoja, kad net

Kadangi jautis irgi ēda žolę ir šieną, tai kas valgo stieką yra vegetaras.

Alvudukas (nesumaišyti su Alvuduku) ir panelė Montesorytė verda košelę, kuria pavaisins tiktai tarp savęs sugyvenančius tėvelius.

Šių dienų priežodžiai ir patarlės

Isimylėjo kaip Stevensonas į raudonąją Kiniją.

Neik su politruku riešutauti.

Sovietijoje ir Venclova rašytojas.

Fondų kaip grybų, o pinigų trūksta.

Ružavas kaip Alg. Šalčius.

Nemesk žemės dėl mėnulio.

Kremlius veikia, Kremlius tunka, anglas dėsia, protas bunka.

Nuobodus kaip Perry Como.

Gausų kaip šnipų Amerikoje.

Fidel Castro loja, vėjas nešioja.

Lietuvį į kapą, jo vietoj kapą.

Išvaduotojų šimtas, o laisvės nėra.

Komunistas pro duris, rancos skrynioje.

S. L.

Ilyja skaito "Darbininką"

Iškilius "Darbininką" ginčams ar Sluckį galima, ar negalima žydeliu vadinti, matyt pasiskaitęs to gincio, sovietinis rašytojas Ilyja Ehrenburgas pareiškė: "Aš esu žydas".

Šakota veikia

Veikliausia apylinke yra Windsor, Ont., nes joje iš vieno choro padarė du choros, po to sugrįžo du seni choristai, kurie laikinai buvo nustoje dainuoti, tada mes persiorganizavom į vieną chorą, kad galėt dainuoti abudu chorai. Dabar turim dvigubai didesnę chorą, nes prisidėjo du asmenys.

V. D.

Didžiuliai laimėjimai

"Mokslas ir gyvenimas", Lietuvoje leidžiamas žurnalas, 1960 m. 2 nr. rašo apie didelius pasiekimus moksle, o 47-tame to žurnalo puslapyje išspausdino "ožio" malkoms piauiti aprašymą ir brėžinį. Ir sakyk, kad technika nepažangi.

Blogesnis atvejais

Vienos iš žymiųjų artistų miegamajame jos vyro buvo nušautas žinomas Paryžiaus advokatas. Sekančią dieną vienoje kompanijoje bediskutuojant tą įvykį vienas jaunas vyras, ilgai tylėjęs, pastebėjo:

— Galėjo būti dar blogiau.

— O kas gi galėjo būti dar blogiau?

— Šoko vienas, — žuvo toks žymus advokatas, sukompromituota artistė, jos vyras kalėjime, o tamsta sakai, kad galėjo būti dar blogiau!

— Nagi, jei vyras būtų grįžęs užvakar, jis būtų mane nušovęs.

Pagrindas optimizmui

Reporteris apklausinėja šimtmetį žmogų.

— Tu tiki, kad sulauksi dar kitą šimtą metų? — paklausė reporteris.

— Žinoma, nes juk aš dabar daug stipresnis negu tada, kai pradėjau pirmą šimtmetį, — atsakė šimtmetis.

VITAMINAI PADEJO

Žmogų, turintį 105 m. amžiaus, klausia, kaip jis tokio gražaus amžiaus sulaukė.

— Aš vartoju vitaminų tabletes.

— Kaip tai?

— Mano sūnus daktaras, kai aš turėjau 100 metų, man pradėjo jų atsiųsti.

APIE PESIMIZMĄ IR OPTIMIZMĄ

"Ir pesimistas, ir optimistas viens su kitu sutinka nežvelgti į dalykus tokius, kurie jie iš tikrųjų yra. Optimistas yra laimingas kvailys, pesimistas — nelaimingas kvailys".

Edv. Kaminskis.

"Mūsų Vytis" 6 nr.

KANAPINIS IR LAŠININIS

Išvyjo rusas iš gimtinės,
Toli už upių devynių,
Ir amžių amžius kanapinis,
Nemanė virst lašininis.

Dėt galvą gėdė už tėvynę,
Mirt rengė dėl darbų kilnių,
Lig tol kol buvo kanapinis,
Kol neturėjo lašinių.

Į taupymą kelius praskynęs,
Jis džiaugias doleriu šauiniu,
Ir buvęs vargšas kanapinis,
Virto gražu lašininis.

Ir liks ant dolerių puodynės,
Pypkes rūkydami velniai,
Ir liks tik dūšioj kanapinis,
O ant tos dūšios lašininiai.

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

— Bolševikinė "Šluota" šiaip rimtai kalba apie kadry skyrių.

Buvo tas

"Kadriukas"

Kaip virtuvės kirvis.

Atmuštas ir bukas.

Jį metalo lauže

Draugas atpažino

Ir prie telefono

Sofoj pasodino.

Nieko neišmano,

Nieko negalvoja —

Ką tik jam nurodo,

Tą jis sukapoja.

Ir sakyk, kad tas metalo

lauže rastas laužas nėra kompartija.

Kovas nėra džiaugsmo krepšis. Žemė puošiasi daigais, Jaunas šoka, senas trepsi, Zengia katinas stogais.

"Laiškai Lietuviams" moko mandagumo. Pvz. rašo, kaip reikia kviesti šokti: "Tas, kuris kviečia, paprastai arti prieina, o tu, kurį kviečia, jam nusilenkia ir maloniai kreipiasi: "Galima?" "Galima Jus pakviesti šokti?" Pakviestas paprastai atako: "Taip" arba "Malonu". Jei pakviestas užimtas, tai atsiprašo, pažymėdamas: "Atsiprašau, aš jau užimtas".

Šis vertas pagarbos raštas būtų pilnesnis, jeigu būtų parašyta dar, kad šokant reikia kilnoti kojas. Toliau vėl randame štai kokių negirdėtų ir nuostabių dalykų: "Sutikę gatvėje

Adlai Stevenson

Adlai Stevenson išypsoi pats iš savęs, kad jam reikėjo patekti į Jungtinių Tautų rūmus kol sužinojo, jog su bolševikišku velniu oboliuti nelabai lengva.

— Kas buvo tavo senelis,

klausia kompartijos raštinė.

— Dvarininkas.

— Kas buvo tavo tėvas?

— Ūkininkas.

— O kas tu esi?

— Kolchozininkas.

— Apie mus pamiršta visi —

draugai, mylimoji, net priešai,

bet niekad nepamiršta skolintojai.

Dėl to, norint, kad nebūtum pamirštas, reikia skolų pasidaryti tiek, kiek tiktai galima.

M. Saphir

Dr. S. Aliūnas

Suo užuodžia piktus Chruščevo pėdsakus, bet Valstybės sekret. Dean Rusk teigia, kad nebereikia atominių bombų, bolševikėli Dėdė Samas esą galės patiesti ir su senoviška muškietu.

Gal čia ir politika

Žurn. Al. Gustaitis "Drauge" gruodžio 31 d. laidoje rašo apie latvių rašytoją ir pasakui teigia:

"Čia jau politika. Krypsta me prie Hollywoodo. Taip ir kalbame, kodėl Marilyn Monroe tokia nuostabi patraukliai sudėta. Dabar Los Angeles spaudoje spausdinama jos biografiniai gabalai. Jinai, norėdama išsaugoti savo figūrą, jai priduoti žavingo plastingumo, kasdien apie pusvalandį stovėdavo ant galvos".

Būtų gera, kad visį politikai ant galvos pastovėtų, tai pridodu jiems elastingumo.

Lazda apsisuko

Žinomas Amerikos vyskupas sako pamokslą katedroj ir pabrėžia, kad labai gera, jog Dievas melagių nebudžia mirtimi.

— Kur aš dabar būčiau, jeigu Dievas baustų melagius mirtimi? — klausia vyskupas. Žmonės sujunda ir stebisi vyskupo kuklumu, tačiau vyskupas į klausimą pats atsako: — Aš sakysčiau pamokslą tuščioje katedroje.

— Mano 15 metų lietuviybės rūmai dar tebestovi.

Leonas Sabaliūnas

— Žmogus, sunkiai dirbdamas, trumpina savo gyvenimą, kad uždirbtas pinigais galėtų nusipirkti daiktų, kurie dar labiau jo gyvenimą trumpina.

Spyglių bendradarbis Albinas Plumpis darbo įkartyje.

Jonis Aliūna

APIE TREJAS DEVYNERIAS

Jei tau kinkos virpa ir pakaušis kaista,
O paširdžius kartais lyg kas yla bado,
Nenužišk, bičiuli! Stebuklingą vaistą
Daktaras Aliūnas neseniai išrado.

Nuo visko jis gelbsti, — tik nuo vieno lašo
Nuostabus pasaulis prieš akis nušvinta
Tam, kas šluoja gatvę, ar skaičiuoja, rašo,
Liedamas prieš bosą prakaitą devintą.

Išrašys Kisieliui tau penicilino,
Kaunas ar Meškauskas gelbės nuo bronchito.
Bet labiausiai džiaugiesi, — tai kiekvienas žino,
Daktaro Aliūno receptu rašytu.

Tik paėmęs rankon, tuoj šypsotis imsi,
Po minutės juokas net gatvės pripildys.
Pusi sau į usą ir nebesikrimsi
Kai pati supykus barščius nepasildys.

Juoksies, kai bičiulis šauksis Kanapinį,
Kad gavėnioj pilvas jam nulašinėty. —
Kai gražuolė žengia sau per paplūdimį,
Kad kokį vyrelį sužvejoj galėty.

Juoksies, kad už Vilką tėvymainiai mušas,
O nuo Balfo šuolin nariai į palovę, —
Bolševiką giria neregys ir glušas,
Į pasaulio tolius žvelgdams per rankovę.

Kad čia niekas žirgu pas mergas nejoja, —
Laima ir Birutė nebegailei rūty. —
Kad šimtai tautiečių antran šifan stoja,
Kad tiktai graborius laimingesnis būtų.

Juoksies, Tamalaitiui piršdamas italę,
Kai anas rikiuoja senberni prie trano.
Juoksies, kai dainuosi apie tą knygelę,
Kur net už Maceiną daug daugiau išmano.

Apie Elvis Presley, rock'n'roll tėtusį
Ir ant aukso puodo užsodintą biesų.
Apie džeribaką ir Pilenų mūšį
Ir idealisto piniginę liesą.

Žinom, juoktis sveika, mielos ponios, ponai
Šį kalbų, raketų ir atomų metą.
Gelbėjo kadaise mums valerijonai, —
O trejos devynios — pataisys sveikatą!

Spyglininkai guodžiasi

— Anupras iš Los Angeles

rašo:

Oi oi, oi, ką daryti, Reikia juk namai statyti, Nesurandam bendro tono, Kurs visiems būtų prie šono. Vienas žada, kitas duoda, Trečias sako, kad čia juoda, Kur gi rasti tą vienybę Kad parodytum galybę. Vienas kaltas, kitas baras, Vožia ant galvos tau puodą, O žiūrėk tą patį daro. Nors patsai baisiausiai juo-

(das.

Taip ir stumdomės po svieta, Lyz mažai būtų mums vietos, Atbulai mes progresuojam, Tik sau vietas rezervuojam.

Gana apie tai sakyti, Reikia juk save taisyti, Imkim pavyzdžius iš seno, Kaip mūs protėviai gyve-

(no.

P. B. iš Kanados rašo: "Aliūnai, gal tu paaiškinsi, kaip tavo brolis Baronas laimėjo premiją ir kaip ją reikia kitiems laimėti".

Pirmausia, norint laimėti, reikia žinoti, kada konkursas nedalyvaunja Glianda. Šmet žinoti buvo lengva, kadangi jis buvo komisijos pirmininkas.

Nieko nepadės

— Išivaizduok sau, Joneli, kad už poros metų galėsime per pusvalandį nukristi iš Chicago į New Yorką, — sako žmogus.

— Vistiek tai nepadės: tau reikės penkių valandų apsiręgti, — atsako vyras.

ŠAUTUVAS IR KULKA

— Ar žinai, vaikeli, kodėl šaunant reikia šautuvą tvirtai įremti į petį?

— Žinau. Kad šautuvas nelėktų paskui kulką.

Pajamų mokesčius užpildyti malonu, tik nemalonu rasti pateisinamus dokumentus.

PRADŽIOJ REIKIA ATSAUGUMO

Senas kirpėjas duoda paskutinį nurodymą mokiniui, kuris ruošiasi skusti pirmąjį klientą: "Neskubėk, Jonai, žiūrėk, kad neįsipaustum".

Nemirusio logika

Vienas piliėtis nustojo samonės, bet atsigaivo prieš tai, kol jį suskubo palaidoti.

— Kaip atrodo mirusiam? — klausia draugai.

— Aš nebuvau miręs, nes aš jaučiau alkį ir man šalo kojos.

Jeigu būčiau miręs ir būčiau danguje, nejausčiau alkio, o jeigu pragare — tai nešaltų kojos, — paaiškino atsigavėlis.

"Aro" klubo krepšininkas Marquette Parko pirmenybėse deda krepšį.